

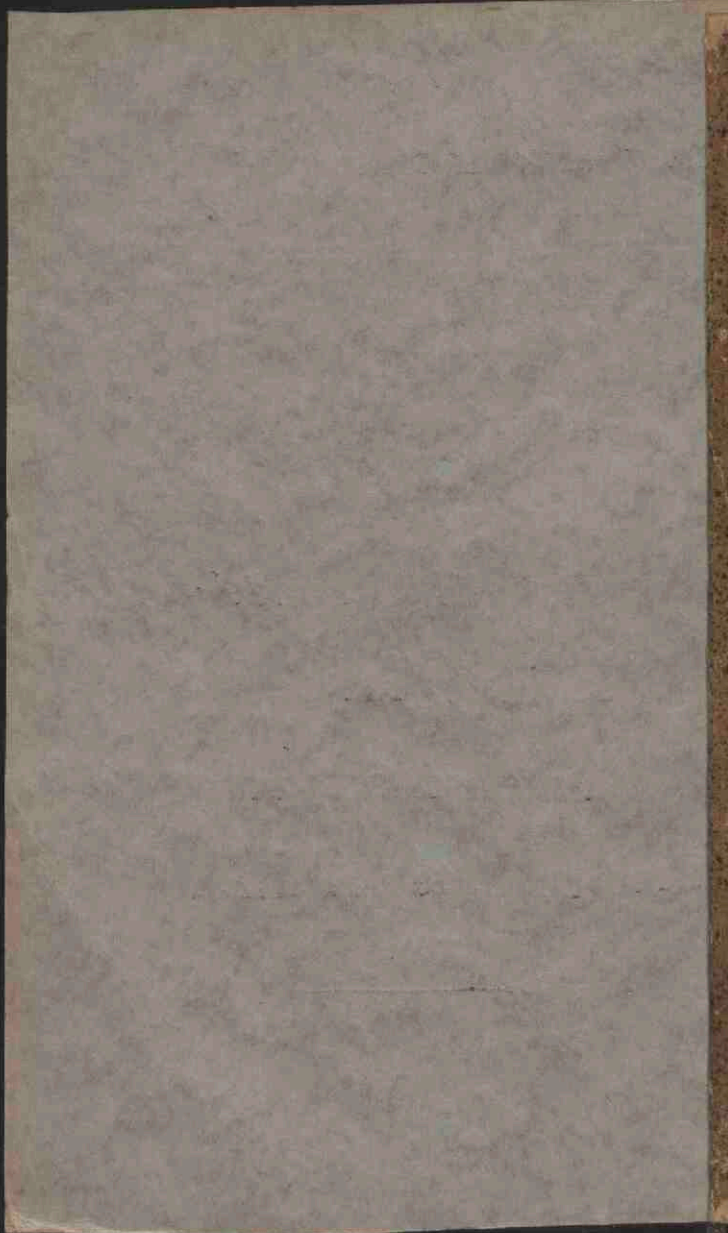
De burgemeester : tooneelspel

<https://hdl.handle.net/1874/371860>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
Prof. Dr. J. te WINKEL
No. 831

J. L. Mitchell
N 128

Den H^o f. Heijer.
C. m. l. m.

ge

J. de Michel

831

Li. 2

DE

**BURGEMEESTER,
TOONEELSPEL.**

GEVOLGD NAAR HET HOOGDUITSCH
VAN DEN HEER GRAAF

VON BRUHL,

GOVERNEUR VAN ZYNE KONINGKLYKE
HOOGHEID DEN KROONPRINS VAN
PRUISSEN.

L. Falck del et fecit 1791

Te **AMSTELDAM**, by
PIETER JOHANNES UYLENBROEK.

**MDCCLXXXIX. BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.**

BURGHMESTER

TO THE HONORABLE

MEMBERS OF THE

LEGISLATURE

OF THE STATE

1850

1850

By den boekhandelaar **UYLENBROEK**, te Amsterdam,
is gedrukt en te bekomen:

N. S. van Winter, en L. W. van Merken, Tooneel- poëzy, 2de deel, 4to.		f 4 : - : -
	grootp.	- 6 : - : -
La vertu pour guide, Aan de Britten, 4to.		- - : 4 : -
	grootp.	- - : 6 : -
J. F. Helmers, Socrates, in drie zangen, 4to.		- 2 : - : -
	grootp.	- 3 : - : -
—————, op Wattier, 4to.		- - : 2 : -
J. Lutkeman, Poëzy, 4to.		- 3 : - : -
	grootp.	- 5 : - : -
B. Huydecoper, Gedichten, 4to.		- 4 : 10 : -
	grootp.	- 6 : - : -
F. van Steenwyk, Gedichten en andere Geschrif- ten, 4to.		- 2 : 5 : -
	grootp.	- 3 : 15 : -
————— Leven van S. Feitama, 4to. met het pourtr.		- - : 10 : -
	grootp.	- - : 15 : -
J. Nomsz, Willem de Eerste, 4to. met twee pourtr.		- 5 : - : -
	grootp.	- 7 : 10 : -
————— Mengelwerken, 4to.		- 3 : - : -
	grootp.	- 5 : - : -
F. de Haas, Gedichten, 4to.		- 2 : - : -
	grootp.	- 5 : - : -
Lykzangen op L. Pater, 4to.		- - : 10 : -
	grootp.	- - : 16 : -
Lykdichten op B. de Bosch, 4to. met het pourtr.		- 1 : - : -
	grootp.	- 1 : 10 : -
Beaufobre en L'Enfant, Aanteek. over 't N. T. 2 deelen, 4to.		- 18 : - : -
————— Het Nieuwe Testam. 4to.		- 2 : 10 : -
B. Bekker, Betoverde Waereld, 4to.		- 5 : 5 : -
C. Tuinman, over den Catechismus, 4to.		- 3 : - : -
S. Panfer, Mathematifche Rariteitkamer, 4to.		- 3 : 3 : -
J. de Bucquoy, Zestienjarige Reize naar de Indiën, 4to. met pl.		- 1 : 16 : -
C. King, Koophandel van Groot Brittanje, 2 dee- len, 4to.		- 2 : 10 : -
A. Tidling, Cypris, 2 deelen, 4to.		- 5 : - : -
Een stel Kunstprinten tot de Tooneelpoëzy van S. Feitama, 4to, 17 ftuks, door Buys en Vinckles		- 10 : 10 : -
	grootp.	- 15 : 15 : -
Kleine Dichterlyke Handschriften, 2 fchakeerin- gen, gr. 8vo.		- 2 : 10 : -

W. Bilderdijk, De Dood van Edipus gr. 8vo.	f 1 : 10 :-
bestp.	- 1 : 10 :-
Edipus, Koning van Athene, en	
Brief, gr. 8vo.	- 1 : 4 :-
Brief over den Edipus, gr. 8vo. bestp.	- : 10 :-
Deukalion en Pyrrha, gr. 8vo.	- : 15 :-
Verloogen van Salomo, gr. 8vo.	- : 16 :-
Elius, gr. 8vo.	- 1 : 5 :-
Bloemtjens, gr. 8vo.	- 2 : 4 :-
Mijn Verlosting, gr. 8vo.	- 2 : - :-
Bijvoegsel, gr. 8vo.	- : 16 :-
Tyrtéus Krijgszangen, gr. 8vo.	- : 6 :-
Lazarus Opwekking, gr. 8vo.	- : 10 :-
O. C. F. Hoffham, Theorie der Nederduitsche Poëzy,	
gr. 8vo.	- 1 : 16 :-
bestp.	- 2 : 14 :-
Hekelschriften, gr. 8vo.	- : 11 :-
Slaapdichten, gr. 8vo.	- : 11 :-
bestp.	- : 15 :-
Al stond 'er de Galg op! gr. 8vo.	- : 13 :-
bestp.	- 1 : 8 :-
De Broek, gr. 8vo.	- : 6 :-
bestp.	- : 10 :-
W. Imme, De Dankbare, gr. 8vo.	- 1 : 10 :-
bestp.	- 2 : 5 :-
Martin, gr. 8vo.	- 1 : 16 :-
bestp.	- 2 : 14 :-
P. Le Clercq, Huwelyksmintaferceel, gr. 8vo. met pl.	- 1 : 8 :-
bestp.	- 2 : - :-
J. Fortman, Dichtliev. Mengelingen, enz. gr. 8vo.	- 1 : 5 :-
P. Langendyk, Levensloop der aartsvaderen, gr. 8vo.	
met pl.	- 1 : 5 :-
Lykzangen op Ds. Deiman, gr. 8vo.	- : 8 :-
M. L. Griethuizen, geb. Carelius, Kweektschool,	
gr. 8vo.	- : 6 :-
P. J. Kasteleijn, Losse vaerzen, gr. 8vo.	
A. Vereul, Losse vaerzen, gr. 8vo.	
J. F. Helmers, Bepiegeling, gr. 8vo.	- : 6 :-
op Wattier, 8vo.	- : 2 :-
H. J. Roulland, La Tempête, gr. 8vo.	- : 4 :-
L. W. van Winter, née van Merken, Germanicus,	
poëme, 12vo.	- 2 : - :-
bestp.	- 3 : - :-
A. J. Zubli, Bybelsche Dichttafereelen, 8vo.	- : 10 :-
Losse vaerzen, 8vo.	
W. Haverkorn, WZ. Hilverbeek, 8vo.	- : 8 :-
Lykzang op Pater	- : 6 :-
Rouwklagt van Ada	- : 6 :-

P. J. Uylenbroek, Brief wegens Fedra, kl. 8vo.	f	4	:	-
grootp.		8	:	-
----- Losse vaerzen.				
Onderwyzing in den Godsdienst, gr. 8vo.		15	:	-
bestp.		5	:	-
De Kosmopoliet of Waereldburg, 2 deel. gr. 8vo.		8	:	-
G. Adams, Gronden der Starrekunde, gr. 8vo. met pl.		2	:	10
bestp.		3	:	5
J. Hill, Proeve der Natuurlyke Historie, gr. 8vo.		1	:	-
J. Nomsz, Mohammed, 2 deel. kl. 8vo. met een pourtr.		1	:	14
grootp.		2	:	10
----- Aanteekeningen op alle zyne Tooneelfuk-				
ken, kl. 8vo.		1	:	5
grootp.		2	:	-
----- Vertelfels, 3 stukken, kl. 8vo.		1	:	16
grootp.		3	:	-
----- Abdallah, kl. 8vo.				6
grootp.		3	:	-
----- Triomf der Teekenkunst, kl. 8vo.				4
----- Bescheiden Aanmerkingen, kl. 8vo.				6
grootp.				12
----- Verhandeling over Het Weeskind van				
China, kl. 8vo.				4
grootp.				8
----- Losse vaerzen.				
J. G. Doornik, Levensschets van Pedro de wreede,				
kl. 8vo.				4
grootp.				8
Lykzangen op L. Pater, kl. 8vo.				6
grootp.				12
H. Ogelwight, Junior, aan Wattier, wegens de				
Nina, 8vo.				2

Lyst van nieuwe tooneelftukken, zo als die afzonderlyk by
gemelden boekhandelaar te bekomen zyn.

W. Bilderdijk, Edipus, treurspel, en brief over den zelve	f	1	:	4	:	-
----- De dood van Edipus, treurspel		1	:	-	:	-
----- Deukalion en Pyrrha, tooneelftuk				15	:	-
I. de Clercq, H. Z. Meriones, koning van Krete, treurspel				8	:	-
----- Eduard en Eleonora, treurspel				8	:	-
M. A. de Clercq, Montrose en Amelia, tooneelfpel				8	:	-
----- Vanglenne, of de karaktertoets, tooneelfpel				10	:	-

A. A. Gaignan de l'Ami, Elize, treurspel	6
O. C. F. Hoffham, Al stond 'er de galg op! blyspel	18
De Broek, voorspel	6
J. Houtman, Thz. Irene, treurspel	6
Montrose en Amelia, tooneelspel	8
J. Hugli, Willem Tell, treurspel	8
W. Imme, Delta en Adelaide, tooneelspel	8
De Weldadige, tooneelspel	6
P. J. Kasteleijn, De Marquis de Bouillé, heldenspel	6
De Jufferlijke Kamerdienaar, blij- spel	6
Elfride, treurspel	3
Codrus, treurspel	3
L. J. Lamaifon, Clementine en Desormes, too- neelspel	8
J. Lutkeman, Codrus, treurspel	8
Canut, treurspel	8
P. F. Lynslager, Zoé, tooneelspel	8
J. Nomsz, De Graaf van Warwik, treurspel	7
Bajazeth, treurspel	7
De Cid, treurspel	7
Athalia, treurspel	7
Anelia, treurspel	7
Soliman de tweede, blyspel	3
Cora, treurspel, <i>pl.</i>	12
Coralli, treurspel, <i>pl.</i>	12
H. Ogelwight, Jun. Men doet wat men kan, niet wat men wil, blyspel	6
De Verbeterde Dwaas, blyspel	6
Waldheim, tooneelspel	12
P. Pypers, Merinval, of de gevolgen der wraak- zucht, tooneelspel	10
De Graaf van Comminge, of de onge- lukkige gelieven, tooneelspel	12
Laufus en Lydia, treurspel, <i>pl.</i>	12
J. Starrenburg, Apollo in Dordrecht, en De Zang- berg, twee divertisementen	6
F. van Steenwyk, Leonidas, treurspel	8
P. J. Uylenbroek, Meropé, treurspel, <i>pl.</i>	12
N. S. v. Winter, Menzikoff, treurspel	8
L. W. ————, Louize d'Arlac, treurspel	3
Sebille van Anjou, treurspel	3
Gelonide, treurspel	3
Non datur ad musas, &c. Esther, treurspel	7
Vlijt doet vorderen, De Gewaende Philosoph, <i>bl.</i>	6
De Burgemeester, tooneelspel	12

Hoe mild is niet een stad gezegend ,
Die mannen in 't gebied bejegt ,
Wier voorbeeld , als een blinkend licht ,
Het al in de oogen straalt , en 't volk tot deugd verplicht!

H. DE BOSCH.

P E R S O O N E N .

- BLASDORF, *burgemeester.* - - - - -
- DE STADSSCHRYVER. - - - - -
- DE LIEUTENANT VON BRITZSTEIN, *werfofficier.* - - - - -
- HELLER, *soldaat.* - - - - -
- KASPER, *byfknecht van Blasdorf.* - - - - -
- GOTTHELF, *bedelaar.* - - - - -
- HENDRIK, *zyn zoon, oud veertien jaar.* - - - - -
- BEISKORB, } - - - - -
- BLUTIGER, } *roovers.* - - - - -
- EEN GERECHTSDIENAAR. - - - - -
- Mevrouw BLASDORF. - - - - -
- JULIA, *haare dochter.* - - - - -
- ROOVERS, } *zwygende.*
- DIENDERS, }

Het tooneel is in eene groote ryksstad, in
Duitschland.

Lijfhebberij-Tonnel

N°. 10.

de
Kamers

- J. v. Sekelenburg junior
- J. C. Wensingh.
- A. van Dieinkerk
- ~~Kamers~~ Michael Jansen
- J. H. Wensingh.
- J. Amersbeek
- ~~J. van Maarden.~~ J. van Wye R.
- J. H. Wensingh.
- J. C. Wensingh.
- C. Heijer.
- J. v. r. Priester.
- J. v. r. Lode.
- ~~J. v. r. Huijgen.~~

Mit naam der Priesteren

1791³/₁₁

J. v. Sekelenburg
junior
Secretaris

Kleine Recepten

Den 20 Januarij 1791. Saterdag
voor 5 Uuren.

Groote Recepten

Den 2. February, ~~Saterdag~~
voor half 5 Uuren.

Recepten in de
Kuis

Vrijdag den 7. February, Saterdag
voor 3 Uuren, om ten 5
Uuren op het Sonal te degen

op d. gestelde

Proetus

7

D E

BURGEMEESTER,
T O O N E E L S P E L.

E E R S T E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

*Het tooneel verbeeld eene openbaare plaats; in het
verschiet ziet men eene kerk. Het is nacht.*

BEISKORB, BLUTIGER, ROOVERS; HENDRIK,
*in armoedige kleeding, eene lantaarn draagende. Som-
migen der roovers houden Hendrik vast, anderen
zetten hem gelaaden pistoolen op de borst.*

HENDRIK.

Waarom stoot gy my zo, goede heeren? Waar-
om dreigt gy my den dood? Ik wil immers gaarne
lichten.

BLUTIGER, *tegen Beiskorb.*

Ik weet ook niet, waarom gy den lummel hebt op-
geraapt? ware het niet om 't geraas, ik schoot toe.

BEISKORB.

Gy zyt waarlyk toch een rechte bloedhond: geen

A

buit

2 DE BURGEMEESTER,

buit smaakt u, ten zy die van bloed druipt. Myne handen zyn daarvan nog zuiver.

BLUTIGER.

Daarom zyt en blyft gy ook een ellendige fukkel. Maar, lustig aan 't werk.

BEISKORB.

Neemt de breekyzers, kameraats! Gy, Klos, pas op aan den hoek van de hoofdstraat; gy, Strobel, aan den anderen hoek, waar men van de hal komt; en, zo ras gy onraad merkt, gefloten!

HENDRIK.

Lieve heeren, erbarmt u! laat my gaan! ik heb een' ouden kranken vader, en den gantschen dag geen stukje brood voor hem gehad. Hy ligt niet verre van hier op de bloote steenen. Wy zyn laat in den nacht aangekomen. Ik was van zins juist een afdakje voor hem op te zoeken.

BEISKORB.

Blyf! uw gelukstar voert u tot ons. Waarlyk, het zal u niet berouwen.

HENDRIK.

Maar myn vader zegt: Geld, door zonde verworven, ontfleekt den vloek des Heeren. Neen, liever honger geleden.

BLUTIGER.

Schurk, hou terstond uw' smoel, of ik...! Licht! voort! scheerje!

*Zy gaan allen naar de kerk, breeken de deur open,
en sluipen 'er in.*

T W E E

T W E E D E T O O N E E L .

Het tooneel verbeeld eene straat.

GOTTHELF, de bedelaar, ter zyde van een huis, en zyne krukken naast hem, liggende. HELLER, iets beschonken, de straat langs komende, en met den sabel zwaaij ende.

HELLER.

En al heb ik in 't geheel geen' duit meer, evenwel blyf ik vrolyk! hoezee! Dat is een leven, op werving! Ha, ha, ha! en de stadsofdaaten, die schurken! Wat! vastzetten? Heller vastzetten? Ha, ha, ha! de lust zal hen vergaan zyn, voor altoos, hoop ik. Nu, nu, van daag maar één groeizaame regen, dan zullen morgen neuzen, ooren, vingers, en al zulke kleinigheden meer, genoeg voortspruiten; want gezaaid heb ik rykelyk. Maar, het is tyd; ik moet gaan slaapen. Marsch! naar huis.

Hy stoot in 't voortgaan tegen Gotthef.

Wie daar? wie daar?

GOTTHELF.

Eerst een soldaat, nu een bedelaar.

HELLER.

Wel de duivel! Kameraat, heb ik u ook zeer gestooten? het zou my leed doen. Wilt gy dienst hebben?

GOTTHELF.

Goede man! dienst? Ik heb reeds een-en-twintig jaaren gediend, zeven wonden aan myn ligchaam, en geen stukje brood.

HELLER.

Geen brood! en by welke honden, by welke heidenen hebt gy dan gediend? Foei! zulk een vorst is niet waard'...

GOTTHELF.

Zagt wat, myn vriend! De vorst weet niets van myne armoede. Een edel mensch! Hy stond dicht by my, toen een kogel my 't been vermorfelde. „Men zorge voor dien man!” riep hy, en, met den degen in de vuist, stortte hy zich midden in de vyanden, en bevocht de heerlykste zege. Ik vergat myne smart, en smeekte den Hemel, alleen om zyne behoudenis.

HELLER.

En gy zyt toch nu een bedelaar? Moord en hel! ik heb nog maar met kruid gepast, maar als ik eens kogels zal hooren gonsen, zal my de gedachte: „Eerst een kreupelc, dan een bedelaar,” verdoemd bekoelen.

Hy zoekt in zyne zakken, en staat zich met de vuist voor 't hoofd.

ô! Ik onzinnige! ik ben een lompert! een beest!

GOTT.

GOTTHELF.

Wat deert u, myn vriend?

HELLER.

Ik had nog vier stuivers; ik heb ze vervreeten, verzopen, verzwierd! Had ik ze nog, met blydschap gaf ik ze u.

Hy zoekt weder in de zakken.

Ha! daar glimt nog iets. Een stuiver! Daar, goede man, neem dat: vergeef my, dat het niet meer is. Morgen is het geldjesdag, dan zoek ik u weder op. Heller zal zich verbeteren. En al moest ik ook een' kreupelen, een' bedelaar worden, ik zal toch als een rechtschapen kaerel leven!

Hy gaat heen.

D E R D E T O O N E E L.

GOTTHELF.

Goede, edele ziel! gy hebt alles om een' held te worden, slechts eene kleinigheid ontbreekt u: gelegenheid en geluk. Maar wat zyn dat voor lieden, die zo yllings de straat doorstormen?

6 DE BURGEMEESTER,

VIERDE TOONEEL.

BEISKORB, BLUTIGER, ROOVERS, met pakken
beladen; GOTTHELF, ter zyde.

BEISKORB.

Laat ons hier een weinig tot adem komen! Nu, jongens, dat is een vette buit! goud, zilver, paerlen, juweelen in overvloed.

BLUTIGER.

Ha, ha, ha! Maar, 't is jammer, jammer!

BEISKORB.

Wat is jammer?

BLUTIGER.

Dat ik niet een paar dikke paapen by hunnen mammon heb kunnen slachten! De knuppelslagen, die zy my in school gaven, branden my nog op het hart.

BEISKORB.

Ei, laat urwe paapen daar: wy hebben hün geld. Maar 't had ons haast kunnen opbreeken. Hoorde gy, dat zy reeds de vroegpreëk inluidden? De dag begint: spoedig zal alles ontdekt worden. Nu voort; door verscheiden straaten uit elkander; allen naar Schnappsdorf, in de srooperskroeg; en morgen avond ter deeling.

Zy gaan langs verscheiden straaten heen.

GOTTHELF.

Dat zyn volflagen aartschelman! kerkroovers!...
 Maar wacht! In Schnappsdorf hebben zy hunne ver-
 zamelplaats? Goed! Zodra het dag is, zal ik hen
 by de overheid aangeeven. God dank, dat ik
 myne vaderstad, die ik zo schandelyk had vergee-
 ten, nog als bedelaar dienst kan doen!... Maar,
 waar mag myn Hendrik blyven? De honger plaagt
 my. Het begint licht te worden. Komt hy ginder
 niet? Hendrik! Hendrik!

V Y F D E T O O N E E L .

- HENDRIK, GOTTHELF.

HENDRIK, *met een' gouden kelk in de hand, zich
 naast zyn' vader nederzettende.*

Hier, myn vader, rykdom en zonde.

GOTTHELF.

Hoe, schurk! kerkgoed in uwe handen!

HENDRIK.

Ja; doch, God weet, buiten myne schuld!

GOTTHELF.

Stel my gerust.

HENDRIK.

Ik verliet u, vader, om, gelyk gy weet, u, waar'
 't mogelyk, een verblyf op te zoeken. Is dat gevon-
 den, dacht ik, dan zal God ook een stuk brood

bezorgen. Ik zag licht in een verafgelegen huis, en liep vrolyk daar naar toe. Toen bejegende my een zwerm gewapende lieden. „Halt! waarheen? neem die lantaarn!” brulden zy. Zy stieten my, zetten my gelaaden pistoolen op de borst, en ik moest hen naar de groote kerk voorlichten, ginds op de open plaats. Zy braken de deur der sakristy open: alles, wat heilig is, wierd geschonden; de kostbaarheden geroofd; en, toen zy gereed waren, wierp my een hunner deezen kelk voor de voeten: „Daar, schurk, neem, en help uw' vader. Wy „berooven hen, wien de rykdommen onnut zyn, „en helpen gewillig hen, die nood lyden.” Met deeze woorden stoven zy weg. Ik stond geheel roerloos, en wist niet, of ik den kelk zou opneemen, of laten liggen. Eindelyk dacht ik: breng dien aan uw' vader: hy zal best weeten, wat te doen zy. Ja, nog meer: een hunner liet dit stuk brood uit zyn' knapzak vallen; en ik raapte het met blydschap op. Daar is het, lieve vader!

GOTTHELF.

Dank voor beiden, goede Hemel!

Hy breekt het brood aan twee stukken, en geeft zyn' zoon het eene.

Dit brood, onschuldig verkregen, zal ons tot zegen verstrekken, lieve jonge. Den kelk moet gy, met het aanbreeken van den dag, aan de overheid
bren-

brengeu; dan moet gy alles verhaalen, en verzoeken, dat men my ontbiede. Ik weet, waar de roovers hunne verzamelpplaats hebben.

HENDRIK.

Gy weet dat, lieve vader?

GOTTHELF.

Ja. Toen zy van hunne schenddaad weder kwamen, stonden zy dicht by my, zonder my te bemerken. Zy beraadslaagden zich, en noemden hunne verzamelpplaats.

HENDRIK.

Maar, lieve vader, ik weet niet waarom, doch ik ben zo bang. Men heeft ons reeds onderweg gezegd, dat de overheid hier zeer gestreng met de arme lieden omgaat. Als zy my nu niet wilden gelooven, en my eens in de gevangenis bragten?

GOTTHELF.

Dat is niet te vreezen. Is de overheid hier gestreng, zy zal ook rechtvaardig zyn. Men kan eenige achterdocht tegen u opvatten, en u veellicht vasthouden; maar het onderzoek zal uwe onschuld doen blyken. En dit is juist wat ik wensch. Men zal in u een' inboorling dezer stad vinden, wien onverdiende armoede drukt. Gy hebt recht op de bescherming en de zorge der overheid; want het is pligtmatig en wettig, dat ieder plaats zyne armen onderhoud.

HENDRIK.

Hoe, myn vader! zyn wy uit deeze stad!

GOTTHELF.

Ja, kind. Ik, myne ouders en voorouders sproten uit eene der aanzienelykste familiën deezer stad.

HENDRIK.

Ei, ontdek u dan toch, vader.

GOTTHELF.

Gy kent nog de grootheid onzer ellende niet. Tot nu heb ik u myne geschiedenis verzwegen. Dewyl men u echter voor de overheid naar uwe afkomst zal vraagen, zal ik u, zo veel noodig is, verhaalen. Kunt gy u nog uwe moeder herinneren?

HENDRIK.

Naauwelyks, beste vader.

GOTTHELF.

Ik gelbof het. Gy waart nog geen vier jaaren, toen zy stierf. Zy bragt onschuldig het haare tot ons verval toe. Myn vader liet zynen beiden zonen een aanzienelyk vermogen na. Myn jonge broeder, wel twintig jaaren jonger dan ik, was in zyne geaartheid het regendeel van my. Hy was zacht en goedaartig; ik wild en opvliegend. Hy had al zyn genoegen in de letteroefening; ik, in het soldaatenleeven. Toen nu, by de deeling onzer erfenis, twist ontstond, die my het bloed aan het gisten bragt, verwenschte ik vaderland, broeder,

der, gerecht, en naastbestaanden, maakte myne erfenis tot geld, en ging daarmede naar Frankryk. Hier behaagde het my, en dewyl ik middelen had, om iets te verteeren, kostte het my niet veel moeite als vaendrig in dienst te komen.

HENDRIK.

Ik bezin my, als in een' droom, dat myne moeder my eens verhaalde, dat gy in Frankryk had gediend.

GOTTHELF.

Het wierd oorlog. Ik bewees, dat dapperheid en moed my niet vreemd waren, en ik bekwam reeds roenmaals twee wonden, een in het hoofd, de andere hier in den arm. Nu dacht ik: eereposten en het kruis van Lodewyk kunnen my niet ontgaan. Ik liet het aan smeekingen en aanbeveelingen niet faalen; doch onze overste was een straf, eergierig man. Eens toen ik my, zeker niet woestheid, over partydigheid en nalaaatigheid beklaagde, liet hy my in arrest zettén, en beval my meerder eerbied. Nu was ik geheel buiten myzelven, nam myn afscheid, beklaagde my ten hove, vond geen gehoor, en verspilde te Parys aanzienelyke sommen. Met naatwlyks de helft myns vermogens meer, ging ik naar Holland, gaf het overige myner gereede penningen in een' aanzienelyken handel, en wierd mer uwe moeder bekend. Zy was de dochter van een' gevluchten Fran-

Franschen edelman, arm, maar deugdzaam. Ik nam hier weder dienst, ten oorlog, en wierd, na veele jaaren, eindelyk kapitein. Inmiddels lieten wy 't ons aan niets ontbreeken. Ik wilde, dat myne vrouw in tooi en pronk zou uitmunten, en zy had reeds uit zichzelf eene neiging daartoe. Onze renten waren niet meer toereikend; ik begon de hoofdsom aan te tasten, en eens op een' treurigen morgen ontving ik de tyding, dat myn koopman bankeroet was. Op dit ongeluk volgde het geen in de waereld altyd volgt. Onze vrienden vloten. Myne anders toegeevende gunstelingen, die myn' disch en myne beurs nooit hadden versmaad, wierden stroef, meesterachtig, onverdraaglyk. Myn geduld brak, en toen ik hoorde, dat de kryg in Duitschland uitgeborsten was, nam ik myn afscheid, en begaf my onder een vrycorps. Uwe moeder ging als hofmeesteres in dienst. Eén jaar daarna verscheurde het naberouw haar hart: zy stierf, en liet u over aan een' armen weever, die u uit barmhartigheid tot zich nam. Ik gedroeg my dapper; trok de aandacht van myn' vorst; wierd dikwerf gewond; doch ten laatste doodelyk getroffen, en gevangen. In deeze gevangenis bekwam ik de tyding der vrede, en dat ons geheele corps afgedankt was.

HENDRIK.

o Hemel! Beste vader!

GOTTHELF.

Zonder redding verloren, van myne wonden nog niet geheel hersteld, verliet ik de gevangenis. Ik ging om u op te zoeken; u, de eenige band, die my nog konde dwingen myn leven te rekken. De laatste armoedige rest van myn goed viel in de handen van ontmenschte rooveren: zy lieten my alleen deeze vodden. Ik vond u eindelyk; ik zag met blydschap, dat deugd en vroomheid uw hart ingeprent waren. Het overige weet gy. Wy ylden naar myne geboortestad, helaas! het waren slechts traage schreden der ellende! Hier zyn wy nu; en myn stuursch gedrag verdient de smaad, dat ik my mynen naastbestaanden, die ik eertyds verachtte, als een' bedelaar moet vertoonen.

HENDRIK.

Liefste vader! uw broeder, myn oom, zal ons niet verlaten. Weet gy welk een' eerepost hy bekleed, en den toestand van zyn geluk?

GOTTHELF.

Niets weet ik. Sints omtrent twintig jaaren heb ik niet meer naar hem vernomen. Toevallig hoorde ik eens van een' soldaat, uit onze stad van geboorte, dat Blasdorf raadshcer ware.

HENDRIK.

En zal hy wel, zonder zyn hart vermurwd te gevoelen, u in deeze ellende kunnen zien versmachten? ô, Hy redde slechts u; want ik ben tot alles be-

bereid; ik ben de armoede gewoon, kan weeven, en wil gaarne door myner handen werk...

GOTTHELF.

En ik kan niets, goede jonge! niets, dan u tot last verstrekken. Gerechte Hemel, eindig spoedig myn lyden, en zegen myn kind, dat zeker...

ZESDE TOONEEL.

EEN GERECHTSDIENAAR, DIENDERS,
DE VOORIGEN.

DE GERECHTSDIENAAR.

Niet anders! het moet ten twee uren zyn geweest. Alles hebben zy medegenomen uit de sakristy en uit de schatkamer. Een oud moedertje, dat naar de apotheek wilde gaan, had zich, uit vrees, toen de schurken aanrukten, achter eene kraam verstoppen: zy zegt ons, dat zy zeven in getal waren, en een jong knaapje, met eene linnen kiel en ronden hoed, hen vooruit gelicht had. Dit zyn reeds zekere kenteekenen. Verdeelt u allen rondom by de stadsmuuren; de poorten zyn nog gesloten; en past wel op, of zy niet hier of daar een sluiphof hebben. Komt, komt!

Zy gaan heen.

Z E-

Z E V E N D E T O O N E E L.

G O T T H E L F , H E N D R I K .

G O T T H E L F .

H e b t g y h e t g e h o o r d , m y n z o o n ? z e l f s w e e t m e n r e e d s , d a t g y g e l i c h t h e b t . L o o p d e s s p o e d i g : m e l d u a a n h e t r a a d h u i s , b y d e n m a r k t m e e s t e r : d i e z a l u w e l t e r e c h t h e l p e n .

H E N D R I K .

M a a r , l i e v e v a d e r , z a l i k u h i e r l a a t e n ?

G O T T H E L F .

B e k o m m e r u m y n e n t w e g e n i e t : z y z u l l e n m y z e l v e n w e l h a a s t l a a t e n h a a l e n . E n b o v e n d i e n , b i n n e n é é n u u r w o r d h e t k l a a r d a g , e n d a n v i n d g y m y w e d e r o p d e g r o o t e m a r k t , b y d e f o n t e i n .

H y s t a a t m e t b e h u l p v a n H e n d r i k o p , n e e m t z y n e k r u k k e n t o t z i c h , e n b e i d e n g a a n z y h e e n .

A C H T S T E T O O N E E L.

H e t t o o n e e l v e r b e e l d e e n e k a m e r i n e e n e h e r b e r g .

D E L I E U T E N A N T V O N B R I T Z S T E I N .

H E L L E R .

H E L L E R .

't I s o p z y n b e s t v i e r u u r e n , h e e r l i e u t e n a n t .

D E L I E U T E N A N T .

M a a k m y d e n s t r o p e e n w e i n i g v a s t e r . Z o g e n o e g !

16 DE BURGEMEESTER,

noeg! Apropos, kaerel, waar hebt gy gisteren avond gestoken? he? zeker gezwierd! Ik zal u eens op de ribben komen!

HELLER.

Mynheer lieutenant, zo als het op de werving gaat: men moet wynhuizen bezoeken; men drinkt; men maakt anderen beschonken, en eindelyk word men het zelfs mede. En dewyl hier, in de stad, geen taptoc is, en de klok zo dof slaat...

DE LIEUTENANT.

Zo weet men niet, hoe laat het is. Maar hoe slaat het met de werving? Hebt gy iets goeds op stok?

HELLER.

Ja, doch 'er is een maar by. Gy kent Kasper wel, den bediende van den burgemeester?

DE LIEUTENANT.

Kaerel, zyt gy dol? Laat dien ongemoeid. Ik durf den burgemeester niet aan de kleëren komen. Gy weet, ik wensch zyn schoonzoon te worden.

HELLER.

Droom dat niet, heer lieutenant! de burgemeester is veel te leep, om zyne dochter aan een foldaat te geeven; vooral daar hy zulk een ryk man is.

DE LIEUTENANT.

Gek! ik moet my den toegang tot zyn huis siechts niet fluiten; het overige is zo goed als klaar.

Het

Het meisje bemint my, en de moeder slaapt met ons
 onder eene deken.

HELLER.

Dat is iets anders.

DE LIEUTENANT.

Kyk: deezen morgen gaat het oudje met haare
 dochter in de vroegpreëk; dan moet ik daar ook
 weezen: daar zal alles worden afgesproken, en ik
 geloof zeker, eene gelukkige ontvoering zal het ein-
 de der geschiedenis zyn.

HELLER.

Nu, dat laat zich hooren! Maar by de ontvoering
 kon ik immers monsieur Kasper ook ontvoeren? wat
 dunkt u?

DE LIEUTENANT.

Goed, maar vooraf moet myne ontvoering volko-
 men gelukt zyn. Ik ga.

HELLER.

Lieve heer lieutenant, zoud gy de goedheid voor
 my willen hebben, en my nu myn loon geeven?

DE LIEUTENANT.

Waartoe dat zo spoedig, monsieur Heller! Gy zult
 zeker weër vroeg willen beginnen, waar gy 't van
 nacht hebt gelaaten.

HELLER.

Neen, waarachtig niet! Ik wil my aanstonds vyf-
 tig stokslagen laten geeven, indien ik niet een ver-
 standig voornemen heb.

DE LIEUTENANT.

Gy, een verstandig voornemen? Hoe zoud gy daaraan komen?

HELLER.

Toen ik gisteren avond, of willen wy liever zeggen, heden tegen den morgen, maar het was waarachtig nog pikdonker, naar huis marcheerde, stiet ik tegen iets, dat zich beweegde: het was een oude geblesseerde soldaat, zonder dak of vak, die op de steenen lag als een hond. Hy had den gantschen dag nog geen stukje brood gezien, en ik was dik en vol. Ik dacht hierover, en schaamde my voor myzelven, dat ik den armen man niet dan een' enkelen stuiver kon geeven. Nu, heer lieutenant, heb ik, aan beloofd verval en aan gereed uitgeschoten geld, vyf guldens en elf stuivers by u te goed, meer dan ik voor de loopende maand noodig heb; derhalve wil ik myne acht stuivers verdiend loon aan myn' armen kameraat brengen.

DE LIEUTENANT.

Gy zyt zo weekhartig als een oud wyf! wie weet, wat landlooper de kaerel is, die uwe weldaad niet verdient.

HELLER.

Wel nu! de Hemel vergeeve het hem, zo hy my bedriegt. Doch ik hoop, dat myn goede engel, hier boven, uit het zwart zondenregister, het welke
de

T O O N E E L S P E L. 19

de duivel van my houd, iets zal uitveegen. Maar, neen! de man sprak te eereelyk, te redelyk.

DE LIEUTENANT.

Daar, neem: hier is loon, verval, en uitgeschoten geld. Maar kom niet vóór den tyd my weder om verschoot plaagen; anders, monsieur Heller, is hier de munt, waarmede ik u rykeelyk zal betaalen.

HELLER.

Ik ben daarmede te vrede, het zou de eerste reize zyn, maar ik had het verdiend.

DE LIEUTENANT.

Ik ga. Huur my een' wagen met vier goede paarden, die ik alle uren kan krygen. In één uur zyn wy op vreemden grond, en dan mogen zy my met hun geheel leger nazoeken.

Hy gaat heen.

N E G E N D E T O O N E E L.

HELLER.

Een' wagen met vier paarden? best! die zullen wy ras opscharrelen, en dan, goede reis! Maar die ontvoering schynt my geen zeer eereelyk stukje. Doch waarom beelden zich ook de heeren stadbestierders zo veel in, dat zy een' edelman, en nog daar en boven een' soldaat v, oor niet goed houden? Ei, kom,

B 2

wat

wat gaat het my aan! Ik voldoe myn' last, en daarmede, *basta!* Maar nu tot de verdeeling.

Hy telt zyn geld.

Een gulden! ja waarachtig! de arme man zal een' geheelen gulden hebben! Heller, niet gezopen, ordentelyk geleefd, dan behoud gy nog genoeg.

Einde van het eerste bedryf.

T W E E D E B E D R Y F.

*Het tooneel verbeeld eene kamer in het huis des bur-
meesters.*

E E R S T E T O O N E E L.

BLASDORF, *in nachtgewaad, eene muts op het hoofd,
eene schryfpen achter het oor. Hy leest eene acte.*

KASPER, *achter hem, een' kop koffy hou-
dende.*

BLASDORF.

Schoone verdediging! arme hals! gy wilt hem
't leven redden, ha, ha, ha! en gy brengt hem
tien el hooger aan de galg. Eene inbraak, en te
zeggen, hy heeft maar aan het slot gewriggeld, en
het is aanstonds van zelf opgegaan, daar toch het
gewelf met breekyzers...

KASPER.

Heer burgemeester, de koffy word koud.

BLASDORF.

Geef hier! Is myne vrouw nog niet te huis?

KASPER.

Mevrouw kan naauwelyks weg zyn. Het is eerst
zes uren, en 'er is pas ten derdemaale geluid ge-
worden.

BLASDORF.

Ook al eene kwaade schikking, die al te vroege godsdienstoefeningen.

KASPER.

Ja, daar heeft de heer burgemeester wel gelyk in; een arme dienstbode gaat, uit vrees van zich te verlaapen, vroeg uit, en komt in kwaad gezelschap, waar men aan het grootste gevaar bloot staat, gelyk het my van nacht ging.

BLASDORF.

Zo! Dus zyt gy by nacht uitgelopen? Ik wenschte dat men u braaf togedekt had.

KASPER.

De hagelsche wervers wilden my oppakken. Ô, Tegen stokslagen ben ik wel veilig! Hier in de stad vergrypt zich niemand aan uwe livrey. Men vreest u te veel, heer burgemeester.

BLASDORF.

Zo! Men vreest my-alléén? Zeg my, zonder omweg, wat zegt men van my in de stad?

KASPER.

Gy zyt een verstandig, braaf, en rechtschapen man, maar straf, hard, en gestreng; ja, te streng! Gy hebt sedert anderhalf jaar reeds vyf kaerels laten ophangen en rābraaken; dit is by menschegeheugen niet gebeurd. En nog zit de marionetspeeler Klaus in 't hok, die zeker wel onschuldig moet zyn, want het is zulk een vrindelyk en aartig mensch.

BLAS-

BLASDORF.

Een roover, die niet alleen zelf gestolen, maar ook anderen gelegenheid tot steelen heeft gegeven. Ja! zo God wil, zal hy hangen, de schelm!

KASPER.

Ach, heer burgemeester! ach, vergeef het my! maar ik zou denken, als ik een doodvonnis moest onderteekenen, ... ach, heere jee! ik zou flauw worden.

BLASDORF.

Geloofst gy dan, dat het my aangenaam is? Neen! God weet, het hart bloed my. Maar hier, in ons klein gewest, van zo veel heerenlanden omgeeven, wat zou 'er, zonder de gestrengste rechtsoefening en regeering, van onze stad worden? Een moordhol. En nog daarby al die vreemde werfers, die zich alles veroorloofd achten, en geene wetten gehoorzaamen. Ach! hoe word my het leven dagelyks verbitterd! Dag en nacht te arbeiden ben ik myn vaderland als een' pligt verschuldigd, en zou my niet drukken; maar in huis geen oogenblik rust, gepynigd van hen, die my het leven moesten verlichten; dit, dit maakt my het hoofd warm: het zou my... Men klopt; zie wie 'er is.

Kasper gaat heen.

Gerechte Hemel, 't is u best bekend, hoe zeer ik verlang altoos alleen te beloonen, en nooit te straffen! Myn geweten is zuiver...

B 4

KAS-

24 DE BURGEMEESTER,

KASPER, *weder binnen komende.*

Het is de gerechtsdienaar.

BLASDORF.

Laat hem binnen komen.

Kasper vertrekt.

De dagelyksche bode van alle onheil! Neen, ik leg nog myn ampt neder.

TWEEDE TOONEEL.

DE GERECHTSDIENAAR, DE VOORIGEN.

DE GERECHTSDIENAAR,

Ik kom u, heer burgemeester, melden, dat 'er van nacht een ontzaglyke diefftal gepleegd is. Men heeft in de Laurens kerk ingebroken, alles geroofd, en geplonderd.

BLASDORF.

Wie heeft de ronde gehad?

DE GERECHTSDIENAAR.

De onderofficier Herbert.

BLASDORF.

Hy zal 'er drie weeken voor op water en brood zitten. Ik zal u leeren waakzaam te zyn. Zo gy uw' pligt behooryk in acht naamt, zoud ge ook op dat volkje pasfen.

DE GERECHTSDIENAAR.

Heer burgemeester, het is met respect gezegd, onze schuld niet. De onderofficier Herbert is ook niet

in culpas: wy hebben wegens de werfers geen oogenblik rust. Juist wierd Herbert van een' geheelen zwerm overvallen; zy jaagden zyn volk uit elkander, en hem hieuwen zy een' vinger af.

BLASDORF.

De dappere helden zyn laffe bloodaarts! doch ik zal hen allen hun affcheid geeven. Het is niet meer! als voorheen, toen men by den burgemeester de amp-ten kocht: neen, ik begeer en wil niets; ik wil veel liever wakkere kaerels koopen, dat wil ik! en dan zal 'er rust zyn, daar sta ik voor in.

DE GERECHTSDIENAAR.

Wy hebben heden vroeg by 't nazoeken alles ten nauwkeurigste naargegaan, en een jong knaapje in arrest genomen, die een' gouden kelk in de hand had; juist den zelfden, die de huisbraakers heeft voorgelicht. Hy locheent het ook niet eens, en offchoon hy al veel *defendationibus* tot zyne ontschuldiging voorprevelt, het is toch zeker vuile visch.

BLASDORF.

Dien gy niet onderscheiden kunt. Men brenge den knaap by my, en de stadschryver moet ook terstond hier zyn. Ga, en zoek verder na, of gy nog iets kunt uitvinden.

De gerechtsdienaar gaat heen.

BLASDORF, KASPER.

BLASDORF.

Nu, Kasper, ik ben te hard, te scherp.

KASPER.

Die booze menschen!

BLASDORF.

Neen, ik zal niet rusten, voor ik myn vaderland rust en veiligheid heb verschaft. Dit hoop ik nog te verwerven. Maar rust in myn eigen huis! ô Op die moet ik al myn leven hoopen! Is myne vrouw al te huis?

KASPER.

Nog niet, heer burgemeester.

BLASDORF.

Dan zwygt de storm nog, om daarna met verdubbeld geweld te woeden.

KASPER.

Verfchoon my, heer burgemeester, ik verwonder my dikwyls over uw geduld: want veelyds gaat het te verre. Voor ons, ... ei, wy worden het bestendig gekyf en geschreeuw gewoon; maar gy, met zo veel arbeids beladen...

BLASDORF.

Is myne zaak! Maar toch, zeg my eens, Kasper, hebt gy niets bemerkt? Het menigvuldig bezoek des lieutenants verontrust my.

KAS-

KASPER.

Ja, heer burgemeester, ik weet wel iets, maar men schrikt om van zulke dingen te spreken.

BLASDORF.

Spreek vry!

KASPER.

Mevrouw en juffrouw Julia zaten gisteren nog laat onder de lieden. Ik ging voorby. Zy hoorden het, denk ik. „Julia,” sprak mevrouw, „zie wie daar is.” Ik verstak my in de beining; juffrouw Julia kwam te voorschyn, en keek. „Er is niemand,” antwoordde zy, „het is de wind.” Goed; zet u weder neer. Nu, toen ging 't op u los, heer burgemeester. Gy waart wonderlyk, korfelig, knorrig, en wat weet ik het al. Maar Julia is toch een recht lief meisje: zy voegde 'er geen woord by, en bad mevrouw: haar' waarden vader te verschoonen. Hierna noemden zy den lieutenant Britzstein. Heden vroeg zou men in de kerk afspreken, wegens het uur hunner afreize.

BLASDORF.

Hunner afreize, zegt gy?

KASPER.

Ja, zeker! en waren zy maar eens op vreemde grond, gy zoud wel moeten, heer bur...

BLASDORF.

Genoeg, Kasper! Ei, cene ontvoering! Goed, daar

28 DE BURGEMEESTER,

daar zullen wy wel een schot voor schieten. Laat niets blyken, en maak staat op myne erkenenis.

Kasper gaat heen.

VIERDE TOONEEL.

DE STADSSCHRYVER, BLASDORF.

DE STADSSCHRYVER.

Ik wensch u een' schoonen en besten goeden morgen, hooggeëerde heer burgemeester! Ei, ei, ik ben geheel *perplex*. *Aliud ex alio malum* Het heiligste blyft niet meer verschoond. Een Sodoma en Gomorra is uit onze stad geworden. De straffe des Heme's kan niet langer te rug worden gehouden. Ik voorspel ongeluk, brand, en verwoesting.

BLASDORF.

Dus zullen eenige schurken, die naar allen schyn zelfs vreemdelingen zyn, maar zo eenslags uit onze stad een Sodoma en Gomorra maaken?

DE STADSSCHRYVER.

Het zwaard der gerechtigheid moet zonder uitstel de godloozen straffen.

BLASDORF.

Recht zo! doch men moet ze eerst hebben.

DE STADSSCHRYVER.

Ei, ei, dat spreekt vanzelf; 't is ook zeer zeker te verwachten: want men heeft, naar ik hoor, sterke

ke *indicia*. Een knaapje met het *corpore delicti* zit reeds in de gevangenis.

BLASDORF.

Juist deswegens liet ik u roepen. Gy moet hem ten eersten verhooren en de waarheid uit hem trachten te lokken.

DE STADSSCHRYVER.

Wy hebben ze immers wel uit harder blokken gekregen. 'Er is zo een zekere *modus procedendi*, een *remedium* de vraagen te verwarren en in elkander te schuiven, dat ik door lange oefening beet heb. Neen, hy zal spoedig biegten. Wy zouden echter de zaak *brevi manu* en gemaklyker kunnen afdoen, wanneer gy wilde veroorlooven dat door toedeeling eeniger geesfelstreeken...

BLASDORF.

Een onschuldige bekennen moest, wat hy nooit had gedaan? Neen, heer stadschryver! zo lang ik nog magt heb, zal daar niets van worden. De knaap zal aanstonds hier worden gebragt, en ik zal by zyn verhoor zelf tegenwoordig zyn.

DE STADSSCHRYVER.

Zo als gy 't beveelt. Maar wy zullen zien, wat de heer burgemeester met zyne groote zachtmoedigheid zal uitrichten; want, helaas!...

30 DE BURGEMEESTER,
VTFDE TOONEEL.

Mevrouw BLASDORF, JULIA, DE VOORIGEN.

Mev. BLASDORF.

Neen, het is niet uit te staan. Zulk onachtzaam
lomp volk!

BLASDORF.

Tegen wien hebt gy 't nu weder?

Mev. BLASDORF.

He! men zou zich de keel wel aan stuk schreeu-
wen! noch Kasper; noch Door; noch keuken-
meid; noch sterveling! Zo weinig ontzag! eene
vrouw van mynen rang te voet te gaan! zelve het
boek te moeten draagen! Neen, het is niet tijt te
houden!

BLASDORF.

Waar is dan uw Johannes?

Mev. BLASDORF.

Ik heb hem weggezonden, om my na twee uu-
ren weder af te haalen. Maar de godlooze slungel
zou my zeker tot morgen hebben laaten wachten.
Zo dra hy komt, moet hy aanstonds uit den huize.

BLASDORF.

Maar waarom den bediende niet aan de kerk laa-
ten wachten, als men niet alleen wil gaan?

Mev. BLASDORF.

Omdat men geen hard harte heeft als andere lie-
den.

den. Neen, het is gruwzaam, een' armen dienstbood zo'lang in de kou te laten staan. De vlegel had nogthans ten rechten tyde moeten wederkomen.

BLASDORF.

Nu, haal hem lustig door, en hou uw volk beter in orde.

Mev. BLASDORF.

Dat raakt u niet, heer gemaal! Hou gy de stad maar beter in orde, dat 'er geen roofnest van worde: het huis zal ik wel regeeren.

BLASDORF.

Ik ben daarvan overtuigd, wyfjelief! Maar ik zal ook zorg draagen, dat het voortaan in myn huis even zo ordentelyk toega, als in de stad. In de stad laat ik, naar 't voorschrift der wet, ophangen; en te huis...

Mev. BLASDORF.

Wat zal daar dan geschieden?

BLASDORF.

Zal ik my geene wetten laten voorschryven! Eerstelyk, tot een begin, vermaan ik, alle vroegpreëken te myden.... Geen woord! daarby blyve het; anders!... Genoeg. Kom, heer stadschryver.

Zy gaan heen.

Mevrouw BLASDORF, JULIA.

Mev. BLASDORF.

Ik sta gelyk een zoutpilaar! Hebt gy het gehoord, Julia? wat duivel is den kaerel in 't hoofd gekomen? Zo met my te spreken! My zo te mishandelen! Ik zou barsten!

JULIA.

Lieve moeder! ik heb vader nog nooit zo gramstorig gezien. Zou hy iets merken? dan zyn wy verloren.

Mev. BLASDORF.

Ei! de oude domkop zou iets merken! En zo hy het wist? wat zou 't zyn? Ik zeg u, meisje, gy moet den lieutenant huuwen. Laat my zorgen...

JULIA.

Ik ontken niet, lieve moeder, dat ik den lieutenant bemin; maar tegen den wil myns vaders...

Mev. BLASDORF.

Zo! fraai! Word gy ook gek? Ei, dat lieve dochtertje! Ben ik uwe moeder niet? wilt gy het beter weeten dan ik, juffertje? De jongens behooren aan de vaders; maar ons moeders behooren de meisjes. Het geld komt van myn' kant; en wil hy veel geweld maaken? kostelyk! dan zyn wy gescheiden.

JU-

JULIA.

Maar wanneer men ons op de vlucht betrapt? aanhoud?

Mev. BLASDORF.

Had ik u niet zo lief, meisje, ik liet u loopen. Wat al bedenkingen! Weet slechts, dat voor alles ten bestenis gezorgd. Niets is te vreezen. Het werf-commando gaat met ons; en daarvoor moeten al de stadsfoldaatenlummels ontzag hebben. Ha, Heller komt.

Z E V E N D E T O O N E E L .

HELLER, DE VOORIGEN.

HELLER.

Is het veroorloofd?

Mev. BLASDORF.

Wat is 't?

HELLER.

Myn heer de lieutenant laat zyn compliment maaken, en berichten, dat het rytuig gereed is. Heden avond tegen zeven uren, zo dra het donker word; zal de wagen aan de achterdeur staan. Gy stapt daarin; aan de poort wacht het commando met den heer lieutenant; en daarmee... goede reis.

Mev. BLASDORF.

Voortreffelyk

HELLER.

Ik moet naar den heer burgemeester gaan, en hem, als gewoonlyk, melden, dat wy heden aftrekken, opdat de stadspoort tot na acht uren worde opengelaaten.

Mev. BLASDORF.

Doe dat. Inmiddels zal ik alles tot de reize gereed maaken en inpakken. Myne echte paerden, myne twee ringen, alles geef ik u mede, Julia; maar wees getroost en gehoorzaam; anders,... Gy kent my! Ik kan geene tegenspraak verdraagen.

JULIA.

Ik wil immers gaarn meêgaan. Maar, lieve moeder, het smart my toch, myn' goeden vader zulk een hartzeer aan te doen.

Mev. BLASDORF.

't Is hem gezond! Nog eenmaal zeg ik u, meisje: geene flaters, dat verzoek ik. Hy moet niet denken, dat hy heer in huis zal zyn; ik zal hem toonen, wie ik ben!

Zy gaat heen.

ACHT

A C H T S T E T O O N E E L.

JULIA, HELLER.

JULIA:

ô God! ô God!

HELLER.

Wat scheelt u, juffertje? Gy zyt zo bleek, zo
beanftigd.

JULIA.

Hebt gy het niet gehoord? Ik fiddert voor den
uitflag deezer gebeurtenis.

HELLER.

Ja, ja, ik moet het zelf bekerfennen: het is een
kittelig ding, eene ontvoering!

JULIA.

En licht zal de vloek myns vaders...

HELLER.

Nog op de kindskinderen beklyven.

JULIA, *de handen wringende.*

God zy my genadig! Slechts de gedachten daar-
aan... Ik ben des doods! Heller, gy zyt een eer-
lyk man...

HELLER.

Dat ben ik, en zal het steeds blyven!

JULIA.

Wat raad gy my?

HELLER.

Ja, dat is eene andere vraag! want, kyk: ge-

hoorzaamen moet ik blindeling. Ik durf tegen den wil myns officiers niets doen, niets spreken, niets raaden. En wanneer my myn officier beveelt: „Steek het huis in brand, en stort den burgemeester in de vlammen!” dan zou ik weenen, doch vonkelen moest het, waarachtig!

JULIA.

En gy wilt toch een eerlyk man zyn?

HELLER.

Toch, en daarmee afgedaan; en ik zal het eeuwig blyven; want, kyk, lief juffertje, als gy iemand met eene naald staakt; (nu, ik zeg maar zo, want ik weet, dat gy het niet op uw hart zoud kunnen verkrygen;) wanneer gy iemand met eene naald staakt? wie zou de kwaaddoenster zyn? de naald, of gy? Even eens is 't met my. Ik moet het bevel volbrengen; ik heb het gezworen; zeker niet goedwillig; maar zweeren blyft zweeren. Dus ben ik eigentlyk maar de naald. Nu, wat kan het de naald helpen?

JULIA.

Dus, wanneer...

HELLER.

Myn officier my iets beveelt, doe ik 't blindeling. De koning had hem zeker niet tot myn' officier gemaakt, my niet met eede tot gehoorzaamheid jegens hem verbonden, indien de man niet meer verstand had,

had, dan ik. Gevolglyk, zo als gezegd is: ik blyf de knyptang, maar by knypt.

JULIA.

Evenwel kan een eerlyk man, als gy, my een' goeden raad geeven.

HELLER.

Daar my de heer lieutenant dat niet uitdrukkelyk heeft verboden, wys ik u, lief juffertje, naar het vierde gebod. Wat is 'er verder veel raads noodig? Het heet niet alleen: De moeder; maar: Vader en moeder; en de vader staat zelfs nog vooraan. Nu weet gy myne meening. Verraad gy my, dan staat my de lieutenant bont en blaauw. Het zy zo 't will'! myne meening is goed. Maak u die ten nutte, naar gy 't beter verstaat. Ik ga naar den burgemeester. Komt gy van avond niet, het zal my aangenaam zyn; want ik beklaag u. Komt gy, en wil men ons ophouden, wel, dan zal het 'er frisch op losgaan, en ik zal myne patronen raak verschieten. Vaar wel.

Hy gaat heen.

NEG ENDE T O O N E E L.

JULIA.

Rechtvaardige Hemel! wat vreeslyk licht heeft die man in myn hart ontstoken! Ik, het voorwerp van den vloek myns vaders? myns vaders, die my

van myne kindsheid af met zo veel tederheid heeft behandeld, zo innerlyk lief heeft gehad, wien ikzelf zo hartelyk bemijn; hem, hem zal ik misleiden? hem de bitterste belediging aandoen? 't Zal mogelyk de aanleiding tot een bloedbad zyn. Neen, nimmer! Ik zal hem te voet vallen; hem alles bekennen; hy zal zich vertederen, zich laten vermurwen; my wellicht Britzstein en zynen zegen daar en boven schenken, en alsdan... ben ik de gelukkigste myner kunne!

TIENDE TOONEEL.

KASPER, JULIA.

JULIA.

Waar is myn vader, Kasper!

KASPER.

In de rechtzaal. 'Er is een knaapje, van omtrent veertien jaaren, opgebracht, dat tot de rooversbende moet behooren, die heden nacht de St. Laurens kerk heeft ingebroken. 't Is jammer, eeuwig jammer! Een jonge, zo schoon als een beeld! De eerlykheid ziet hem de oogen uit.

JULIA.

En toch zou het oog misleiden?

KASPER.

Naauwlyks geloof ik het, want hy ging geheel onverschrokken en gerust.

JULIA.

Zou het verhoor lang duuren?

KASPER.

Drie dagen en drie uren, als de stadschryver alleen ware; maar met uw' vader gaat het spoedig. Hy weet het daadelyk aan 't rechte einde aan te vatten. Hy ziet tot in het hart.

Met veel beduidende gebaaren.

En geene veinzery kan het by hem uithouden.

JULIA.

Hoor, Kasper, zo dra myn vader alleen is, moet gy het my terfond komen zeggen. Ik moet hem spreken.

KASPER.

Ik zal niet in gebreken blyven. Maar zeg my toch, lieve juffrouw, wat is 'er te doen? Mevrouw, uwe moeder, heeft door Johannes twee koffers van den zolder naar beneden laten brengen. Ik ontmoete hem aan de achterdeur... Ei, ei, als de heer burgemeester het ontdekt, zal het een geweld geeven.

JULIA.

Juist daarom wil ik myn' vader spreken. Van my zal hy 't verneemen. Maar zwyg toch stil, lieve Kasper!

KASPER.

Ajs een mol.

JULIA.

Ik ga in myne kamer. Kom toch terfond my zeggen, wanneer myn vader alleen is.

40 DE BURGEMEESTER,
ELFDE TOONEEL.

KASPER.

Allerliefst meisje! het zou my zeer hebben gedaan, zo het goede kind zich van haare lieve ma ma had laten vervoeren. Dat is eene draak! een verdoemd galgenâas! Nu, ik zeg het nog, ik weet niet hoe 't mynheer uithoud? Ware ik in zyne plaats, ik liet haar in 't spinhuis plakken.

TWAALFDE TOONEEL.

Mevrouw BLASDORF, KASPER.

Mev. BLASDORF, *de laatste woorden gehoord hebbende.*

Wien liet gy in 't spinhuis plakken?

KASPER, *ontfeld.*

ô Jemeni! Niemand, mevrouw... niemand!

Mev. BLASDORF.

Dat is niet waar, schurk, gy liegt!... waarom zyt gy zo ontfeld?

KASPER.

Wyl... wyl gy my zo onvermoed op den hals valt. Neen, mevrouw, neen, het gold zeker u niet.

Mev. BLASDORF.

Die vlegel van een kaerel... het gold my!... my!...

KAS.

KASPER.

Ik zeg immers, het gold u niet! Ik erger my zo over... over... over eene moey van my! Eene duivelin van een wyf; een draak, die haar' armen man nog in 't graf zal helpen.

Mev. BLASDORF.

Zo!

KASPER.

Kunt gy 't u verbeelden: den godgantschen dag gromt en kyft zy met hem en met het volk. Zy wil volstrekt heer in huis weezen; en nog onlangs heeft zy hem eene verdoemde pots willen speelen, en zyne eenige dochter aan een' lompen kaerel willen uitkoppelen.

Met sterke gebaaren tegen mevrouw Blastdorf.

ô Galgenbrok! ô ongedierte! de geesfelroede... aan de galg... en dan met u naar 't spinhuis.

Mev. BLASDORF.

Als mogelyk de man een domme witkwast is, en zy meer verstand heeft dan de eenvoudige sul...

KASPER.

Hei wat! hei wat! Braaf karwatfen en naar 't spinhuis! daar blyf ik by.

Mev. BLASDORF.

Zwyg, lummel! wat raakt my uw bedelgeslacht?

KASPER.

Verschoon my, mevrouw! myn vader zat mede

in den raad. Het is myne schuld niet, dat zyn geleeden ongeluk zyne kinderen dwingt te dienen.

Mev. BLASDORF.

En dewyl zy dienen, moeten zy zwygen. Maar genoeg met uwe kuuren. Gy moet aanstonds naar den smit gaan. Zeg hem, dat hy gereedschap brenge, om een paar sloten op te steeken.

KASPER.

Het zal mogelyk niet noodig zyn. Ik heb alle de sleutels van de koffers, die op zolder staan, in myne bewaaring.

Mev. BLASDORF.

Wat koffers! De kaerel droomt.

KASPER.

't Kan weezen, mevrouw, doch ik zal my den droom door den heer burgemeester laten uitleggen.

Mev. BLASDORF, *by zichzelfe.*

Wat, duivel! meent de kaerel? Zou hy wel ...? Neen, het is niet mogelyk. Ik moet den domöor maar in de luieren leggen.

Overtuid.

Als gy de grap, die ik met myn' man heb voorgenomen, wilt verbrodden, ga dan heen en klap, ik ben te vrede; maar weet ook dat ik my niet ongestraft laat verraden. Ik heb eene pots bedacht, die niemand benadeelen kan, en my veel vermaak zal verschaffen; stuit gy my daarin, ly dan ook de gevolgen. In een woord, heer Kasper, hier zyn
flechts

slechts twee wegen: met my, of tegen my. In het eerste geval nu een Louis d'or en maandelyks twee daalders verval, anders uit den huis, op het oogenblik. Licht heb ik bovendien nog invloed op myne vrienden, om monsieur Kasper een' blaauwen rok te laten meeten. Nu, te besluiten.

KASPER.

Dat is niet moeijelyk. Ik bedank u voor den Louis d'or, en voor het verval. Kyk, mevrouw; ik was wat korsfelig, dat gy in Johannes meer betrouwen dan in my stelde. Ik ben volkomen tot uw bevel met alle myne sleutels. Ik ry meê, al ware het tot aan het einde der waereld.

Mev. BLASDORF.

Gy zyt een galgenbrok! gy wist dus ons geheel voornemen?

KASPER.

Hairklein.

Mev. BLASDORF.

Gy hebt wel niet reeds gebabbeld?

KASPER.

Ei, bewaar my! Ik ben te slim, om den vinger tusfchen de deur en den styl te steeken.

Mev. BLASDORF.

't Zal uw nadeel niet zyn. Spoed u maar; ik wacht u, met de sleutels, in myne kamer.

Zy gaat heen.

D E R.

44 DE BURGEMEESTER,
DERTIENDE TOONEEL.

KASPER; daarna HELLER.

KASPER.

Voortreffelyk! U te bedriegen, is eene verdienste in den hemel. Wacht, wy zullen den grendel wel met een toefchuiven.

HELLER.

Hoor, Kasper, ik wacht reeds een half uur voor de deur: ik moet den burgemeester spreken, en kan niet binnen komen. Dien my aan.

KASPER.

Heeft het dan zo veel haast?

HELLER.

Veel haast!

KASPER.

Zou ik het voor u niet kunnen doen?

HELLER.

Dat gaat niet aan.

KASPER.

Nu, zo ga dan mede. Ik zal zien, of de deur by 't verhoor gesloten is.

HELLER.

En zo zy gesloten is, kan men kloppen. Ik heb order, ik moet met hem spreken; en wanneer ik order heb, zal de deur ontsloten worden, al zouden alle bindten barsten.

KASPER.

Kom maar, dat zal niet noodig zyn.

Einde van het tweede bedryf.

DE R.

D E R D E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

*Het tooneel verbeeld eene rechtzaal, in het huis van
Blasdorf.*

BLASDORF, *in het zwart gekleed, aan eene tafel
zittende*; DE STADSSCHRYVER, *aan de andere
zyde des tooneels, schryvende*; voor hen, op
eenigen afstand, HENDRIK.

DE STADSSCHRYVER.

Hier helpt geen ontkennen, jonge! Gy zyt een
aankweekeling der rooversbende; beken dit maar
vry uit; want zo gy 't niet in 't goede wilt be-
kennen, dan hebben wy hier garden en sterke ar-
men.

HENDRIK.

Mynheer, ik heb u de waarheid, en alles wat ik
weet, openhartig gezegd.

DE STADSSCHRYVER.

Ei wat! sprookjes, en anders niet. Ik zal den
diender binnen roepen.

HENDRIK

Dat staat in uw believeu; ik ben in uw geweld;
maar, God weet, myn geweeten is zuiver.

DE STADSSCHRYVER.

Adhibeamus alium modum, verberibus optime! Perterritus omnia statim confitebitur.

BLASDORF.

Ja, ik weet het wel; het is uw lyfmiddel, maar het myne niet. Kom hier, kindlief, gy zyt jong; het zou jammer zyn, indien kwaade zeden u in ellende stortten. Beken my, oprecht, alles wat gy van de rooversbende weet. Ik beloof u, al zyt gy niet onschuldig, u zal toch geen hair bezeerd worden.

HENDRIK.

Het geen ik heb gezegd kan ik herhaalen, en anders niets. De roovers hebben my den dood gedreigd, en my met slagen gedwongen, hen te lichten. Den kelk heeft een hunner my voor de voeten gegooid. Ik heb een' vader, die my onophoudelyk vroomheid en deugd leert. Wy zyn arm; doch liever lyden wy honger, dan dat wy dien door ondeugd zouden stillen.

DE STADSSCHRYVER.

Fabulam narrat!

BLASDORF.

Geduld, heer stadschryver!

Tegen Hendrik.

Wie is uw vader?

HENDRIK.

Eertyds een soldaat, nu een bedelaar.

BLAS-

BLASDORF.

Hebt gy niet aan onze grenspaalen aangeslaagen gevonden, dat alle vreemde bedelaars hier in het werkhuis opgesloten, en, na verloop van zes weeken, weder over de geenzen gebragt worden?

HENDRIK.

Ja, zeker; en juist daarom zyn wy hier gekomen, dewyl de waarschouwing alleen vreemde bedelaaren betreft.

BLASDORF.

Recht! En gy zyt...?

HENDRIK.

Wy zyn afkomstig uit eene goede familie van hier.

BLASDORF.

Van hier, zegt gy, kind? van hier? Gy hebt dus nog wel naastbestaanden?

HENDRIK.

Dat weet ik niet. Myn vader zal u dat alles zeggen, en te meer, daar hy door een gelukkig toeval heeft vernomen, waar de kerkroovers hunne verzamelpplaats hebben.

BLASDORF.

Waar is uw vader?

HENDRIK.

Hy zal op de plaats, by de groote fontein, op straat liggen.

BLASDORF.

Nu, heer stadschryver, eene voortreffelyke politie?

tie! Vreemde bedelaars betreedden onze stad; zy liggen op de straaten; niemand bekomint 'er zich over; niemand zegt my een woord daarvan. Wie heeft daarover het opzicht? Gy, heer stadsfchryver, gy!... Maar ik zal orde stellen; ik zal het met geweld doen; dewyl men niet anders wil.

DE STADSSCHRYVER.

Quae, qualis, quanta! En gy wilt zulk een godloos gebroedfel een woord gelooven?

BLASDORF.

Is 'er nog reden tot twyfeling? Het bewys staa immers hier voor uwe oogen?

HENDRIK.

Ach, laat myn' vader het niet misgelden dat hy arm is! Hy was het niet altyd; hy heeft getrouw gediend, en veele wonden. Zyn broeder moet nogt leeven, en een aanzienelyk man zyn.

DE STADSSCHRYVER.

Satans; zo het eens een myner broederen ware! Ik heb vyf zulke zwervers, die in de waereld rond dwaalen. Maar deezen zoude ik levenslang in het rasphuis laten opsluiten, om de schande..

BLASDORF.

Die hy den aanzienelyken man zou aandoen! Ik versta u. Het is toch zonderling, heer stadsfchryver, dat wy in alle dingen geheel verschillend denken. Ik had één' éénigen broeder; de Hemel weet wat sints twintig jaaren van hem geworden is; doch

dij

dit zeg ik u, vond ik hem heden in den armen toestand op den misthoop, ik zou de beste kamer in myn huis naauwlyks goed genoeg voor hem houden. Wat my deeze knaap heeft gezegd, verontrust my reeds.

DE STADSSCHRYVER.

My ook, waarde heer burgemeester.

BLASDORF.

Ja, maar uit een ander beginsel. Men klopt. Geliefte het u eens de deur te openen?

DE STADSSCHRYVER, *in het opstaan, by zichzelf.*

Die man is niet voor onze eeuw geschapen. Maar zeggen en doen is tweederlei. Indien het zyn broeder ware, zou hy zich wel bedenken.

Hy opent de deur. Overhuid.

Het is Kasper, uw bediende.

BLASDORF.

Ei, laat hem binnen komen.

T W E E D E T O O N E E L.

DE VOORIGEN, KASPER; vervolgens HELLER.

BLASDORF.

Wat is 'er?

KASPER.

'Er is iemand van den heer lieutenant. Hy zegt, hy moet u noodzaaklyk spreken, heer burgemeester; hy wil zich niet laten afwyzen.

D

BLASDORF.

BLASDORF.

Doe hem dan binnen komen.

KASPER.

Kom maar binnen, monsieur Heller!

Kasper gaat heen.

HELLER.

Uw dienaar, heer burgemeester en stadschryver. Het kompliment van den heer lieutenant Britzstein. Hy laat u, naar gewoonte, melden, dat hy heden avond eene nieuw aangeworven bende krygsvolk wil uitgeleiden. In alles zyn 'er met den onderofficier zes en dertig man, en eene koest met vier paarden.

BLASDORF.

Ook met aangeworvenen?

HELLER.

Daarvan is my niets bekend. Een onderofficier en zes man blyven 'er nog te rug. De heer lieutenant verzoekt den heer burgemeester, om het gewoone getuigfschrift van goed gedrag, en om met het poortsluiten tot iets na acht uren te laten wachten; dewyl hy wegens den toevloed des volks niet gaarne by dag zou aftrekken.

BLASDORF.

Myne gebiedenis aan uw' heer officier. Zeg hem, dat ik zyn' aftogt geenszins zal hinderen; doch, wat het getuigfschrift van goed gedrag betreft, dat

het

het my leed doet, dat ik hem zulks ronduit af moet slaan. De uitspoorigheid, heden nacht gepleegd, zal hem waarschylyk niet onbekend zyn. Een zwerm van zyn volk heeft de nachtwacht aangegrepen, en den onderofficier een' vinger afgehouden.

HELLER.

Waren 't dan veelen van ons volk?

BLASDORF.

Het moet eene groote menigte zyn geweest.

HELLER.

Met verlof gezegd, heer burgemeester, dat is uitgedacht en gelogen! Een, een eenige, was het; en die eenige, die dat domme stuk bestond, was ik, Adam Heller.

BLASDORF.

Maar, waarom hebt gy dat gedaan?

HELLER.

Heer burgemeester, dat luid zo wat verhoorächtig, en alleen myn officier kan my verhooren. Maar zo veel moet ik u zeggen, dat myne uitspoorigheid my leed doet, en dat uwe stadsfoldaaten eerlooze schurken zyn.

DE STADSSCHRYVER.

Ei, ei, een *homo nequam & improbus!*

BLASDORF.

Stil, heer stadschryver! Myn vriend, waarom scheld gy dat volk?

D 2

HEL-

HELLER.

Zie, heer burgemeester; ik zal 't u vrywillig verhaalen, net zo 't was. Ik kwam uit een wynhuis, had een weinigje verteerd, was vrolyk, ging echter stil naar huis, en hield my dicht aan de huizen, om niemand dwars in den weg te loopen: toen kwam de onderofficier met acht man. Wie daar? riep hy. Wel nu: Goed vriend! Ha, ha, voer hy voort, weder zo een *salva venia*, bezopen hondsvot der wervers! Dit ergerde my. Naauw' was dit gezegd, (gy verstaat my reeds, heer burgemeester,) of alle die kaerels op my los. Ik, niet lui, 'er uit met den vochtel! Swip swap, rips, raps; en... neen, geloof my, het was om zich dood te lachen! alle die negen kaerels scheurden uit elkaer als schaapsvel. Zy waren voort, en banjonetten, hoeden, en vingers, lagen op den grond. Nu, heer burgemeester, zend iemand met my, om toe te zien, dat ik tot voldoening strips bekomme; want ik klaag my by myn' officier aan: straf heb ik verdiend; kyk, de overheid moet geëerbiedigd worden.

DE STADSSCHRYVER.

Omnino.

BLASDORF.

Goede vriend, al had gy hen allen de neuzen afgehouden! Voor een' enkel' man te loopen! Die bloedaarts!

HELLER.

HELLER.

Het ware maar eene kleinigheid voor my geweest.
Ik moet geftraft worden, en zal niet pruilen.

DE STADSSCHRYVER.

Recte dixisti! en wel ingepekd.

BLASDORF.

Geen woord meer, vriend! Hy is een eerlyke kacerel; waren maar alle soldaaten hem gelyk! Daar, neem dit klein geschenk, als een bewys, dat ik braave lieden weet te waardeeren.

HELLER.

Ik dank u, heer burgemeester! ik verdien het niet. Doch verschoon my van uwe goedheid te spreken. Niemand moet 'er van weten, hoe gaarne ik ieder zou verhaalen, dat gy al te goed zyt; want, kyk, het zou maar anderen lokken, om ook zulke stukjes te waagen, en dat ware verkeerd.

BLASDORF.

Nog eens, gy zyt een weldenkend man. Ik wenschte, dat gy vry waart, aanstonds maakte ik u stadswachtmeester.

HELLER.

Het ware niet kwaad, doch het kan niet zyn; want, schoon ik reeds twaalf jaaren dien, heb ik toch nog geen hoen geschoten, en nu, daar men van oorlog mompelt, ware 't schande, als ik myn vaandel wilde verlaaten. Ja, al wierd ik kreu-

54 DE BURGEMEESTER,

pel of doorwond, en myn vorst deed niets voor my, dan zou ik komen en zeggen: Heer burgemeester, hier is een kaerel, dien gy eens, op zulk eene onverdiende wyze, zo goedgunstig waart.

BLASDORF.

En dan zoud gy altoos in my een' vriend vinden.

DE STADSSCHRYVER.

Het zou thans ook niet kunnen zyn: wy hebben reeds een' stadswachtmeester.

BLASDORF.

Ja, een' ellendigen kaerel, die voordeezen, God weet wat, was: myn' voorgangers knecht, die welriekende pomade maakt, vogelnestjes knutselt, schoothondjes kunsten, en vogeltjes fluiten leert.

HELLER.

Ik verzoek nu om myne afvaardiging. Ik kan niet langer wachten.

BLASDORF.

Aanfonds. Maar nog eens: gy spraakt van een' wagen van vieren; gy zult u wel versproken hebben, en een' compagniewagen meenen?

HELLER.

Niet versproken. Eene toegemaakte koets.

BLASDORF.

Dat kan ik toch niet recht verstaan.

HELLER.

Heer burgemeester, ik verzoek, my niet meer te vragen, dan ik beantwoorden mag.

BLAS-

BLASDORF.

Goed, braave man, ik begryp nu alles.

HELLER.

Wel, als men de zaaken begrypt, kan men ook maatregelen neemen.

BLASDORF.

Ik zal u aanstonds het getuigfchrift laten fchryven. Doch wees voor eerst zo goed, heer ftdsfchryver, en zeg den diender dat hy den bedelaar, die, op de plaats, aan de fpringbron toeft, hier brenge.

HELLER.

Wacht, dat zal ik doen: ik heb hem opgezocht en deezen morgen in myn quartier gebragt; het is een braaf man. Hy is vol gaten, als eene zeef: de maan zou hem kunnen doorschynen. Aanstonds zal hy hier zyn.

BLASDORF.

Doe dat, dan zult gy ook het getuigfchrift gereed vinden. Stel het op, heer ftdsfchryver.

HELLER.

Ik zal niet lang uitblyven. Ik bedank u nogmaals, heer burgemeester. Vaar wel!

Hy gaat heen.

KASPER, *binnenkomende.*

Heer, burgemeester, mejuffrouw Julia laat verzoeken, een oogenblik met u te mogen fpreeken.

BLASDORF,

Wat is dat nu weder?

KASPER.

Ik denk, heer burgemeester, het zal u niet be-
rouwen.

BLASDORF.

Denkt gy dat? Mogelyk heeft haar hart gespro-
ken; mogelyk wil zy haar' vader niet bedroeven.

KASPER.

Angstvalligheid en traanen waren genoeg op haar
gelaat...

BLASDORF.

Laat zy my in haare kamer verwachten, zeg haar
dat. Nog iets! Ga dan straks naar het posthuis en
naar de overlieden der voerluf en stalmeesters, en
zeg hen uit myn' naam, dat zy aan niemand,
wie het ook zy, paarden verhuuren of uitleenen,
als hen geen billet, door my eigenhandig ondertee-
kend, vertoond worde. Ga.

Kasper gaat heen.

En gy, heer stadschryver, breng deeze orde aan-
stonds op papier, ten einde zy overal kan be-
kend worden gemaakt. Om de haast, heb ik ze
by voorraad maar mondeling laten aanzeggen.

DE STADSSCHRYVER.

Maar wat is 'er dan voorgevallen?

BLASDORF, *schellende, tegen den gerechtsdienaar, die binnen komt.*

Breng deezen knaap op uwe kamer, en verzorg hem wel: daar moet gy verder bevelen afwachten.

De gerechtsdienaar gaat met Hendrik heen.

D E R D E T O O N E E L.

BLASDORF, DE STADSSCHRYVER.

DE STADSSCHRYVER, *schryvende en spreekende binnen 'smonds.*

Geheel byzonder! my niet eens de oorzaak mede te deelen. In alles zo gestreng, zo eigendunklyk! Geheel niet *collegialiter*! Ik heb 't wel de heeren *syndicis, senatoribus* en raadsvr. enden gezegd: gy zult u eene roede op den hals haalen.

BLASDORF, *die intusfchen onbesluitbaar achter op het toneel heen en weder gewandeld heeft.*

Een netelige toestand, en toch geen ander middel. Nu, heer stadsschryver, hebt gy geschreven?

DE STADSSCHRYVER.

Ik ben gereed, op de oorzaak na.

BLASDORF.

Oorzaak! Wat meent gy daarmede?

DE STADSSCHRYVER.

Het is toch zo gebruikelijk, dat men by een ver-

bod eene oorzaak, ten minste eene waarfchynelyke, opgeeft.

BLASDORF.

By hoog en laag, dat zou fraai zyn! Myn wil is de oorzaak. Ik zal myn gedrag by allen, wien ik het fchuldig ben, verdedigen. Oorzaak! Een kluchtig gebruik! Ik ftaa voor de veiligheid der ftad.

DE STADSSCHRYVER.

Maar toch zo willekeurig! buiten den tyd eener raadsvergadering! Daar zou oproer uit kunnen ontftaan.

BLASDORF.

Wel, dat wou ik wel eens zien! Heer ftadfchryver, ik ken ons volk, en voornaamlyk hen, die te onvrede zyn, dat ik my niet, als myne voorzaaten, van hen aan leiband en laat voeren. Zeg deeze te onvredehen, zo gy hen kent, dat, wanneer maar iemand het woord oproer uitspreekt, hy van dat oogenblik af als den belhamer des oproers zal worden aangezien, en, eer de wyze raad vergadert, zal hy geen woord meer durven fpreken. Heeft iemand iets tegen my, hy moge het voor den vollen raad inbrengen; ik leg myn ampt neder, en verdedige my tegen den minsten myner medeburgers. Maar, by God, zo lang my het heil myner ftad nog toeberouwd is, ftel ik myn hoofd daarvoor te pande. Nu gefchreven!

Hy

Hy zegt hem voor.

„Hiermede word, zowel den postmeester als ook
 „ allen en een' iegelyk, die paarden uit te leenen
 „ of te verhuuren hebben, op verbeurte van vyftig
 „ daalders geld, of ook wel lyffstraf, ernstelyk ver-
 „ boden, aan iemand, wie het zy, van heden af,
 „ tot overmorgen toe, paarden te verhuuren, of uit
 „ te leenen, ten zy een van my eigenhandig onder-
 „ teekend verlofschrift kan worden vertoond.”

Hy onderteekent het gefchrift.

Goed, ga nu heen en laat het afleezen, en voor-
 taan verzoek ik geene aanmerkingen meer.

*De stadsfchryver raapt zyne papieren ftilzwygende faamen,
 en gaat met veele buigingen heen.*

't Is om duivels te worden! Neen, 'er komt niets
 van. Ga maar, huichelachtige fchurk! Ik heb zwa-
 re aanklagten tegen u *in petto*: kan ik klaar
 komen, dan moet gy springen, gy, en allen die u
 gelyken en die hunn' pligt verwaarloozen, en gelyk
 motten aan het heil der stad knaagen. Thans wil
 ik alles vergeeten, om alleen vader te zyn. Vader!
 zoete naam, maar ook menigmaal de bron van 't
 bitterst leed! Doch, dat zal hy voor my niet zyn.
 Myne Julia is een goed kind.

Hy gaat heen.

VIERDE TOONEEL.

Het tooneel verbeeld de kamer van Julia.

JULIA, weenend aan eene tafel zittende, en een brief in de hand houdende; vervolgens

BLASDORF.

JULIA.

Ja, het is besloten; alles, alles zal ik hem ontdekken, al zou het ook myn leven, en, dat nog meer is, myne liefde kosten. Waardste Britzstein, de Hemel weet, dat myn hart u behoort; ben ik strafschuldig, omdat ik dit geschenk, zonder voorkennis myns vaders, heb gedaan, ik onderwerp my liever alle kastydingen, dan een' zo goeden, zo edelen vader langer te beledigen.

BLASDORF, de laatste rede van zyne dochter, ongemerkt, gehoord hebbende, en met open armen naar haar toeloopende.

Neen, dierbaar kind, met zulke gevoelens zult en kunt gy hem nooit beledigen. Verschrik niet! Vrees niets! Schep moed. Is uw liefderyke vader u hier nog te veel, verbeeld u dan alleen in my den trouwsten, den oprechtsten vriend te zien, die u met den krachtdaadigsten raad als by de hand wil leiden.

JULIA, *zich aan zyne voeten werpende.*

Neen, de vriend, zonder den vader, is niet genoeg voor myn hart. Maar zal hy dan nog dezelve gevoelens behouden, als zyne strafbaare dochter, die hem kon misleiden, aan zyne voeten alles, alles heeft beleeden?

BLASDORF.

Sta op, Julia! kus my. Kom, zet u naast my. Kind, gy hebt my niet misleid, want ik weet alles, en uwe bekentenis, die ik u met blydschap wil bespaaren, maakt my gelukkig; dewyl zy my het aangenaamste bewys is, dat ik my omtrent uw verstand en hart niet heb bedrogen. Gy waart niet in staat om uw' vader, die u zo innerlyk bemint, op het gevoeligste te bedroeven.

JULIA.

En nogthans heb ik het gedaan; ik bemin...

BLASDORF.

En de liefde, de zoetste en edelste aller driften, zou ik u als eene misdaad toerekenen? Neen, kind, neen! Maar gy hebt een' vriend noodig, die u, op deezen moeijelyken weg, met verstand en ondervinding geleid. Gy wierd tot hiertoe kwalyk bestuurd; nu zal ik uw vriend zyn... Gy bemint den lieutenant Bristzstein?

JULIA.

Hemel! of ik hem bemin!

BLAS.

BLASDORF.

De eerste indruk der liefde is altyd de hevigste. Gelukkig, als men zich wegens het voorwerp niet behoeft te schaamen.

JULIA.

Zou ik my behoeven te schaamen Britzstein te beminnen?

BLASDORF.

Beoordeel het zelf uit zyn voornemen. Zyn' liefstes vader, een' man, dien men toch eenige hoogachting behoorde te betoonen, zyne dochter te willen ontrooven; haar te willen wegvoeren, zonder eerst onderzocht te hebben, of zy hem zou worden afgeslaagen; de vergenoegdheid des vaders, het geluk en de rust van de dochter, in eene weegschaal te zetten, waarby zy alles, hy niets waagt: zeg my, Julia, kan dit een man doen, die gevoelens van eer, van weldenkendheid, en van waare liefde bezit?

JULIA.

Neen, vader! Maar bedenk ook, dat gy hem als een onhandelbaar man zyt afgeschilderd; als een vyand des adels; den soldaatenstand haatende; ongeschikt om aan een' armen edelman uwe dochter en uw vermogen over te laten.

BLASDORF.

En wie heeft my zo afgeschilderd? Maar neen,
van

van u wil ik niets weten; pligten jegens uwe
ouderen beklemmen van weërzyden uwe tong.
Doch hoor my, Julia. Voor eerst gebiede ik u uwe
moeder, onder geenlei voorwendfel van onze te-
genwoordige onderhandeling één woord te zeg-
gen: niet één woord, hoort gy?

JULIA.

Ik zal gehoorzaam zyn.

BLASDORF.

Laat haar alle toebereidselen maaken; ja, maak
zelf voorbereidselen tot uw vertrek, wanneer zy
het beveelt. Nu verder: schryf aanstonds een' brief
aan uw' lieutenant, ... het zal de eerste toch niet
zyn.

JULIA.

Alles, heb ik gezegd, wil ik bekennen.

BLASDORF.

En ik alles verschoonen! Schryf hem, dat hy aan-
stonds by u moet komen, dat gy wegens de afreize
nog iets met hem hebt te overleggen.

JULIA.

En als hy komt?

BLASDORF.

Zal ik by u zyn; ... verstandig met hem spree-
ken; ... en dan... dan... Laat uw' vader, die
u bemint, zorgen: hy wil u maar gelukkig
zien: geen voorwerp is hem heiliger; geen adel,
geen

geen rykdom; uw geluk alleen!... Schryf, Julia. Ik zal u Kasper zenden: hem kunt gy uw' brief geven. Hy zal van my wel hooren, wat hy 'er mede doen moet. Vaar wel, en wees gerust.

Hy kust haar, en gaat heen.

V T F D E T O O N E E L.

JULIA.

Wees gerust!... Was het dit niet, wat hy my beval? Maar laat zich de rust gebieden? en gehoorzaamt zy?... Goede, beste vader, wist gy wat thans het hart uwer dankbaare Julia beklemt! Zy vreest dat Britzstein voor den strengen rechter niet bestaan zal, en dan... voor altyd u vlieden; voor eeuwig van u scheiden... O God!... Maar hy is immers vader, en tevens myn beste medelydendste vriend. Hy zal my niet in wanhoop storten; hy zal myn trooster, myn redder zyn!

Zy zet zich aan de tafel en schryft.

„Mynheer lieutenant!” Hoe, niet meer liefste Britzstein? Reeds schroomt myne hand den geliefden naam te schryven, licht voor de laatste maal. Vloeit, traanen eener zachte weemoedigheid! ach! smartelyker traanen zullen u mischien welhaast volgen!... Doch, hy zou immers niets merken, zeide myn vader? dus blyft het als gewoonlyk.

Zy

*Zy verscheurt den begonnen brief, droogt de oogen,
en schryft een' anderen.*

„Liefste Britzstein! kom toch spoedig by my, ik
bid 'er u om; want ik heb nog noodwendig met
u te spreken, eer wy ons aan ons noodlot ge-
heel overlaaten.” Dit koele briefje is nu geschre-
ven, en hy... Hoor ik myne moeder niet? ja, zy
is 't!

Zy steekt den brief schieelyk weg.

Z E S D E T O O N E E L.

MEVROUW BLASDORF, JULIA.

MEV. BLASDORF.

Nu ja, daar zit zy al weder, dat handeloos
nuffe! de arme moeder moet inpakken, flooven, al-
les doen, alles bezorgen, en het lieve dochtertje
zit daar, in Siegwartsche gevoelens verzonken. Ein-
delyk zal ik haar nog moeten dwingen, alles maar
gunstig aan te neemen, wat ik voor haar doe en
wat ik haar schenk.

JULIA.

Niet dan te veel, liefste moeder, doet gy voor
het geluk uwer dochter; doch ik moet bekennen,
dat my niets kan gerust stellen, als ik bedenk, dat
ik den besten vader zal bedroeven.

E

Mev.

Mev. BLASDORF.

Zingt gy weder den ouden zang? goed! Voor my, word de vrouw van een' schepen of van een' advocaat; maar dit zeg ik u, kom my niet weder onder de oogen.

JULIA.

Liefste moeder!

Mev. BLASDORF.

De heer lieutenant Britzstein is veel te goed, zich zo te vernederen om een eenvoudige burgermeisje te trouwen. Waarop zyt gy toch trots? op uw weinige geld? honderd andere meisjes kan hy vinden.

JULIA.

Bedaar, lieve moeder! ik lochen niet, dat de hand des lieutenants my gelukkig kan maaken; dat ik hem bemin; maar de verschrikkelyke vloek eens vaders, en, indien hy ons op de daad betrapt, zyn toorn; daarenboven de schande, het voorwerp van openbaare smaad te wezen...

Mev. BLASDORF.

Zyn allen louter hersenschimmen! honderd anderen vóór u hebben den zelfden stap gedaan. Men heeft ze in den beginne berispt, in het einde geprezen. En uw vader! ó die moet zwygen, als hy hoort, dat ik alles zo heb besteld. Laat u toch door de grillen en vooroordeelen van 't eenvoudig ge-

gepeupel niet verschrikken! Heden avond na acht uren wandelen wy naar de laan en van daar naar de poort; wy klimmen in den wagen en ryden de stad uit; dan neemt de heer lieutenant met zyn commando u over; ik ry' in eene huurkoets weder naar huis, en gy zyt binnen 't uur op veiligen en vryen grond. En wilt gy alsdan den kostelyken zegen van het lieve vadertje hebben, dan schryft gy hem: „Omstandigheden, die niet te veranderen waren, hadden tot deezen stap...

JULIA.

Hoe, ik zou eene schande bekennen, waaraan ik onschuldig ben!

Mev. BLASDORF.

Ei, zottinnetje! slechts zo lang, tot hy ja zegt; dan ontdekt men hem, na het huwelyk, dat alles maar eene onschuldige list der liefde geweest is. De oude heer word aangedaan; eindelyk volgt de zo dierbaare zegen, en de roman is ten einde. Maar ik kwam hier, om de sleutels van uwe kleerkast te haalen.

JULIA.

Hier zyn ze.

Mev. BLASDORF.

Goed, kind. Ik zal alles inpakken. De vier paarden zullen zwaar genoeg te trekken krygen; nu slechts geene nieuwe bedenkykheden, of weet dat

de vloek der moeder niet lichter is, dan de vloek des vaders!

Zy gaat heen.

ZEVENDE TOONEEL.

JULIA; daarna KASPER.

JULIA.

In dit geval, arme, verblinde moeder, ware my uw vloek niet verschrikkelyk. Maar, gerechte Hemel! waarom moet ik bestemd zyn, om het grootste onheil tussehen myne ouden te verwekken?... Ha, hier is Kasper.

KASPER.

Ik weet alles, lieve juffrouw! ik heb heden myns ondanks alles aangehoord. Gy zyt het beste, edelste kind, 't welk ooit een braaf man kan hebben; maar uwe moeder, ô, die is eene...

JULIA.

Zwyg, Kasper, vergeet niet, dat gy met haare dochter spreekt.

KASPER.

Verfchoon my: ik zal zwygen. Maar ik weet wat ik denk, en gedachten zyn tolvry.

JULIA.

Hou u niet langer op, en bestel deezen brief.

Zy gaat heen.

KAS-

KASPER.

Ik weet het reeds; ik weet het reeds... Een aller-
 liefst meisje! en de vader een dood braaf man!
 maar mevrouw de moeder! bagel, weêrlicht en don-
 der! een helsche draak! ô Mogt ik u! hoe zou ik
 u! Nu kan ik toch myne gal ter deeg uitstorten: nie-
 mand hoort my.

Hy gaat heen.

A C H T S T E T O O N E E L.

*Het tooneel ver'eeld de herbergkamer, uit het eerste
 bedryf.*

DE LIEUTENANT, *aan eene tafel zittende;* HELLER,
inpakkende.

DE LIEUTENANT.

W el zo! om het afgehouden vingertje wilde
 de burgemeester het noodig getuigfchrift niet gee-
 ven? Ja, ja, zes ducaaten duimkruid voor het volk-
 je, dan ware het straks gevonden.

HELLER, *nog inpakkende.*

Ik geloof het niet, heer lieutenant; want toen ik
 hem ronduit zeide, dat ik-alleen de woeste hoop
 geweest was, die het nachtgeweld had gemaakt,
 en dat ik in uw kwartier gaan en my gevangen
 geeven zou, opdat hy satisfactie kon bekomen, heeft

hy het my niet alleen vergeeven, maar my nog daarenboven met een' daalder beschonken.

DE LIEUTENANT.

Zo! voortreffelyk! ha, tot dien prys willen wy hem vingers en neuzen genoeg leveren. Hy heeft wel gedaan; want al had hy ook op 't hoofd gaan staan, hy zou van my toch geene satisfactie bekomen hebben. Ja, beloofd had ik ze hem wei; maar belooven en houden is tweederlei. Vooral heden, nu ik van Juliaas hand verzekerd ben, en u hoogst noodig heb. Maar goed, dat gy het getuigfchrift hebt bekomen.

HELLER.

Zo gy 't my slechts wilde toestaan, heer lieutenant, zou ik gaarne een woordje spreken.

DE LIEUTENANT.

Spreek, jonge!

HELLER.

Zie, heer lieutenant, ik denk zo in myn dom verstand, dat, daar de vorst bevolen heeft; dat ieder officier, die van de werving te rug komt, een schriftelyk bewys van zyn goed gedrag mede moet brengen, het zyn wil wel zal moeten zyn dat men zich inderdaad goed gedraage.

DE LIEUTENANT.

Kaerel, 't is uw geluk, dat ik heden niet driftig ben; anders... maar, verder met uw hakmoes.

HEL-

HELLER.

Van de vorige burgemeesters kon men dergelyk getuigschrift door geld of vrees afpersen; maar van deezē! als gy hem eens recht kendet, heer lieutenant! van hem is, waarachtig! niets af te dwingen. Dus is 't immers beter, dat wy het op eene goede wyze hebben bekomen? en ik weet niet, maar, maar, het schimmert my zo voor de oogen, als of onze schaak-historie beslobberd zal afloopen.

DE LIEUTENANT.

Domoor! hun geheel leger zal zich aan ons niet waagen: en zo het hen lustte, zou... Men klopt: zie wie 'er is.

Heller gaat heen.

Ik moet echter zelf bekennen, dat ik zonderling aan eene schoone ryke vrouw kom. Zo aartig, zo goed als het meisje is, zo eene onverdraagelyke zottin is de moeder. Omdat ik haar uit tydverdryf myn hof maak, geeft zy my haare dochter, op wier bezit ik nooit rekening had durven maaken; ja zy dwingt my die plegtig op!

Heller komt te rug.

Nu, Heller, wie was 't?

HELLER.

De stalmeester zegt, dat hy u de gehuurde paarden niet mag geeven.

DE LIEUTENANT.

Waarom niet, kaerel?

HELLER.

De heer burgemeester heeft op den post en overal een scherp verbod gezonden geen een enig paard, zonder een verlofchريف van hem, te mogen verhuuren.

DE LIEUTENANT.

Bliksem en donder! dat zou eene verdoemde potszyn!

HELLER.

Het is zo: geen paard; zelfs voor geen' bagagiewagen.

DE LIEUTENANT.

Hier schuilt verraad. Kaerel, zyt gy het geweest, zo...

HELLER.

Zo mogt gy u wreken; ik zou uwe wraak echter niet afgewacht hebben. Ik zweer u by den Hemel; ik heb myn' mond dichtgehouden. De oude vleermuis moet elders lucht daarvan hebben gekregen.

DE LIEUTENANT, *woedend opstaande.*

Ik ga naar hem toe! wacht, ik zal hem de hel heet stooken!

NEGENDE TOONEEL.

KASPER, DE VOORIGEN.

KASPER.

Ik heb last dit briefje over te geeven.

DE LIEUTENANT, *gelezen hebbende.*

Ik kom oogenbliklyk by uw' heer. Hy is immers r'huis?... Ha, zulk eene belediging!... de donder zal hem...

Hy vertrekt yllings.

T I E N D E T O O N E E L.

KASPER, HELLER.

KASPER.

Wat duivel is 'er voorgevallen?

HELLER.

Kyk, vriend, menigeen klaagt dat 'er iets voorgevallen is, doch mynheer de lieutenant zegt, dat 'er niets voorvallen kan.

KASPER.

Alles raadfel.

HELLER.

Even zo veel raadfel als dat gy, en niet Johannes, den lieutenant een briefje brengt.

KASPER.

Dat raadfel zal zich ten laatste wel oplossen.

HELLER.

Myn raadfel kan ik gemakkelyk verklaaren. Zo even heeft de stalmeester, die reeds geld vooraf ontvangen heeft, ons laten zeggen, dat het verboden is, paarden te geeven.

KASPER.

Het is waar. Ikzelf moest dat verbod overbrengen: gevolgelyk verklaart zich uit uw raadfel het myne.

HELLER.

Een jonge vos gaat licht in 't yzer; een oude ruikt het, al legt gy hem ook het beste aas voor. Kom, nu moet ik met myn' ouden gewonden makker ook naar u hompelen. Gy kunt my hem helpen geleiden, en verdient een godsloon.

Einde van het derde bedryf.

VIERDE BEDRYF.

*Het tooneel verbeeld eene kamer in het huis des bur-
gemeesters.*

E E R S T E T O O N E E L.

DE BURGEMEESTER, *heen-en wedergaande.*

Nog niet hier? vry traag voor een' minnaar!!!
Rechtvaardige Hemel! gelei my: laat my niet enkel de
baatzuchtige vader zyn, die gaarn een' ryken, wel-
gestelden schoonzoon, een' zoon van zynen rang had;
maar laat my ook een verstandig vader zyn, die
zyn kind gelukkig maaken, en hetzelfde een' braaf
man wil schenken. Naar allen schyn, is de jong-
man ruw, en heeft slechte begrippen van de recht-
schapenheid. Zyn het gevolgen eener kwaade op-
voeding, die myne onwaardige vrouw in werking
heeft gebragt, geduld! liefde en eer kunnen hem
verbeteren. Maar is zyn hart reeds besmet, ô dan...
dan krygt hy myne dochter niet. Ik hoor iemand:
hy is 't.

T W E E D E T O O N E E L.

BLASDORF, DE LIEUTENANT.

BLASDORF.

Trec binnen, heer lieutenant. Gy dacht zeker
niet, my hier te vinden; echter...

DE LIEUTENANT.

Ja, dit oogenblik wilde ik u juist spreken, heer burgemeester!

Hy sluit de deur toe, en steekt den sleutel in de zak.

BLASDORF.

Gy wilt my onverhinderd spreken, naar ik zie. Ik had de kamer ook toegesloten, zonder u lastig te vallen.

DE LIEUTENANT.

Is 't waar? maar ter zaake... Weet gy, mynheer, dat, zo gy een' degen droegt, ik u...

BLASDORF.

Gy zyt zeer driftig, heer lieutenant! Ik verzoek u van toon te veranderen.

DE LIEUTENANT.

Mynheer, het is myn toon, en gy kunt 'er naar dansen.

BLASDORF, koelzinnig, naar eene bureau gaande, twee pistoolen daaruit neemende, en die op eene tafel leggende, waaraan hy zich zet.

Heer lieutenant, hier heb ik de souldine op uw' toon. Hier is een stoel; gelief nu te spreken.

DE LIEUTENANT.

Wat beduid dat, heer burgemeester?

BLASDORF.

Alles, zo gy wilt, of ook niets, naar uw welgevallen.

DE LIEUTENANT.

Gy hebt my opentlyk gehoond!

BLASDORF.

Ik weet niet waarin?

DE LIEUTENANT.

In te beveelen, dat men my geene paarden zal
geeven.

BLASDORF.

Britzstein niet alleen, maar niemand, zonder uit-
zondering, zal, zonder myne voorkennis, paarden
bekomen.

DE LIEUTENANT.

Nu, ik begeer 'er eenigen.

BLASDORF.

Zy zyn tot uw' dienst, zo dra gy my gezegd
zult hebben, of het redelyk gehandeld is, een' vader
zyne dochterte ontvoeren?... Gy verschrikt? Om u
op eens uit de onzekerheid te helpen, moet ik u
zeggen, dat ik alles weet, en wel uit den mond
van myne dochter zelve. Kom, zet u neêr. Gy
zyt een edelman; maar stel een oogenblik het voor-
oordeel ter zyden dat geboorte of kleedy alleen
kloekm edigheid geeft, en oordeel dan zelf, wie
van ons beiden de beledigde is.

DE LIEUTENANT.

Uwe dochter, zegt gy?

BLAS-

BLASDORF.

Ja, myne dochter, die u hartelyk bemint, en die vast geloofd, alleen met u gelukkig te kunnen leven.

DE LIEUTENANT.

Dat zou zy; ja, waarachtig, dat zou zy.

BLASDORF.

Dit te beslissen vertrouwt zy zichzelve niet toe; zy heeft het alleen aan my overgelaaten. Nog eens, heer lieutenant, daar ons gesprek het geluk van eene derde persoon, die ons beiden, my als vader, u als minnaar, even dierbaar moet zyn, beslissen zal, zo moet weêrzyds bedaardheid ons geleiden.

DE LIEUTENANT.

Heer burgemeester, uw toon brengt my geheel buiten myzelve. Zoud gy licht met my willen schertsen, verzoek ik...

BLASDORF.

Neen, waarachtig! nimmer was ik minder geschikt tot schertsen. Ik zei u zo even, wy zouden het geluk myner dochter beslissen, en in zulk een geval komt, by een' vader, geene scherts te pas. Maar ik verzoek, neem plaats.

De lieutenant gaat zitten.

Gy zyt van adel, en ik weet wat eerbied ik uwer geboorte verschuldigd ben. Ik ben maar uit het geslacht van een' der edelste regenten dezer vrye ryks-

ryksstad gesproken, en deezen hebben mogelyk het vooroordeel, geen' adelyken in den omtrek hunner gebieden den voorrang af te staan.

DE LIEUTENANT.

Dat weet ik; en dat zy hunne dochters niet gaarn aan een' adelyken geeven.

BLASDORF.

Het kan waar zyn, wyl wy moeten vreezen, en, helaas! reeds hebben ondervonden, dat, als adelyken in onze geslachten huwen, zy het alleen om het vermogen doen, en eigenlyk ons en hunne vrouwen verachten.

DE LIEUTENANT.

Dit kan ik naauwelyks gelooven. Het ware schandelyk voor een' edelman hen te verachten, met wien hy in verbindtenis treed.

BLASDORF.

Wel gedacht, heer lieutenant; doch hoor my verder. Gy zyt voor omtrent een half jaar hier op werving gekomen. Dewyl ik niets strafwaardigs (verschoon my deeze uitdrukking) in uw gedrag bespeurde, stond u myn huis open...

DE LIEUTENANT.

Waarin ik met beleefdheden overlaaden wierd.

BLASDORF.

Veroorloof my te voleinden, eer gy my in de rede valt. Daar gy dus gelegenheid had myne dochter

ter

ter dikwyls te zien, zo is het my in 't geheel niet vreemd, dat haare bevalligheid indruk op u heeft gemaakt: even zo als gy haar onschuldig en gevoelig hart niet onverfchillig zyt gebleven. Nu brengt de liefde natuurlyk het verlangen des genots mede, en by een eerbaar en deugdzaam meisje kan dit niet anders dan door het huwelyk worden voldaan. 'Er ontstonden dus duizend bedenkingen. Ik wierd u, zelfs door hen, die my best hadden moeten kennen, als een hard, ongevoelig man afgeschilderd; vol van vooroordeelen; den adel haatende; den soldaatenstand verachtende; en derhalve wierd u geraaden, niet eens den voorslag om myne dochter by my te waagen, maar liever aanstonds haar te ontvoeren; en dan zou ik toch ten laatste, als het niet meer te veranderen waar', myne toestemming moeten geeven.

DE LIEUTENANT.

Waarachtig, woord voor woord! voeg 'er nog by myn eigen bewustzyn myner netelige omstandigheden. Ik ben van adel; myn vader liet zeven zoonen en geen vermogen na; ik heb niets dan myn jaargeld; toen my nu zulk een onverwacht geluk aangeboden wierd...

BLASDORF.

Had het waarlyk groote zelfverwinning gekost, het af te slaan. Maar uwe bekendtenis, dat gy niet
ryk

ryk zyt, frekt u tot eer; zo spreekt de redelyke man. Doch, veroorloof my nog eene vraag aan uw geweeten te doen. Kost gy, indien gy ook alle de voordeelen, die men u by deeze onderneeming voorfelde, in den hoogften trap bereikte, kost gy, in het binnenfte van uw hart, uwe onderneeming voor eene, voor God en menfchen, verantwoordelyke daad houden, een' vader zyne eenige geliefde dochter te ontvoeren? Voelt gy by het voorftel zelf eene waare inwendige gerustheid?

DE LIEUTENANT.

o God! neen.

BLASDORF, *hem in de rede vallende.*

En ware u deeze daad gelukt, wat waren de gevolgen geweest? Ik ben moedig, daarvan zyt gy, hoop ik, overtuigd; misfchien zelfs, wanneer te rug houding niet meer mogelyk is, woedend. Ik had licht myne arme dochter vervloekt; den toorn des Almagtigen op haar afgefmeekt; dan had ik haar overal vervolgd, en myn gantsch vermogen daaraan gewaagd, om haar slechts weder in myne handen te bekomen. Geene rechten beveiligen den ontvoerer, althans niet by uw' vorst, dien ik, ook buiten den troon befchouwd, als den waardigften man eerbiedig. Ik had haar wedergekregen, myne dochter; liever gefchonden te rug genomen, dan haar in de handen des roovers gelaaten. Zy had haare dwaasheid haar leven lang mogen beweenen: de
F
fmart,

de snart, het verwyf, en de wroeging, zouden het ras
 genoeg verkort, en licht nog aan geene zyde des grafes
 haar geest gedrukt hebben. Ik had haar niet overleefd.
 De dwaaze ongelukkige raadgeeffter had haare feil-
 tusfchen vier muuren moeten boeten; en wat ware
 van deze algemeene ellende op uwe rekening geko-
 men, heer lieutenant, in geval gy myne dochter
 bemint, zo als ik toch waarlyk geloof? Met één
 woord, gy had u en eene geheele onfchuldige
 maagfchap in het verderf gefort.

DE LIEUTENANT.

Niet meer, waardige man! Gy verfehurt my't
 hart! Ik verfinelt van fchaamte! Vergeet myn be-
 dryf, ja, myn' naam! Ik verlaat u, uw huis, uwe
 beleedigde dochter, ... voor eeuwig! Ik ben niet
 waardig...

BLASDORF.

Hou op, jongeling! hou op! Is uw hart in de
 daad getroffen, .. wel my! wel myne dochter! en ..
 wel u, geliefde zoon! Julia is de uwe.

DE LIEUTENANT, *vol verbaasdheid.*

Is het mogelyk!

BLASDORF.

En waarom twyfelt gy neg? Ik zoek een' man,
 wiens hart myne dochter waardig is. Het uwe was
 verblind; maar het is redelyk; en meer verlang ik
 niet.

DE LIEUTENANT.

Hebt gy vergeeten, dat ik niets bezit, ... vol schulden ben?

BLASDORF.

Die zal ik met genoeg betaalen.

DE LIEUTENANT, *hem om den hals vallende.*

Ik vind geene woorden... myn hart is vol; vol gevoel, vol erkentenis! Grootmoedige man! zo ooit myn gedrag dit gevoel verlochent, zo verfoeije my de geheele waereld als den verachtelyksten aller menschen!

BLASDORF.

Dat ducht ik niet. Maar laat het nu zo wel zyn. Ik ben van alles, wat gy niet in staat zyt uit te drukken, volkomen overtuigd. Genoeg, wy zyn mannen, en hebben elkander verstaan. Van nu af beschouw ik u als myn' zoon; maar wy moeten maatregelen neemen. Gy zyt in krygsdienst: nu 'er van oorlog word gesproken, kunt gy niet gevoeglyk uw ontslag eischen vóór alles belligt zy, en binnen weinig weeken moet zich alles ontdekken. Daar uwe reize nu geen plaats heeft, zo blyf by ons, en verzoek uw' bevelhebber verlof tot huwen. Ik begeer bovendien nog, dat gy myne dochter nu niet spreek; myne vrouw niets laat blyken; maar deezen middag by my eet: dan zal zich alles ontwikkelen. Moet op zulk een' gelukkigen dag

84 DE BURGEMEESTER,

dag my myne vreugd door het onverantwoordelyk gedrag myner vrouw worden verbitterd!

DE LIEUTENANT.

Vergeet, liefste heer vader! vergeef...

BLASDORF.

Ach, ik ben een ongelukkig mensch; doch ik hoop dat gy 't met myne Julia niet zyn zult. Ja, mynbeer, zy was redelyk genoeg, haare moeder en haare liefde te wederstaan, en my alles te ontdekken; deeze trek moet voor de voortreffelykheid haars harte u borg zyn. Nu een kusch, die den eeuwigen band onzer vriendschap zal bevestigen. Laat ons nu eenige oogenblikken scheiden. Van nu af ben ik uw vader, ik begeer dus uw onbeperkt vertrouwen, en ben bereid, u in alle gevallen met raad en daad te dienen.

DE LIEUTENANT.

Geliefdste, beste, edelste vader! gy hebt hem, die gereed was u den dolk in het hart te stooten, van de afschuwelykste daad te rug gehouden, en, in stede van het staal tegen zyne borst te keeren, maakt gy hem den gelukkigsten der menschen! Had ik ooit het afschuwelyke deezer daad overdacht, ik ware te rug geschokt. Jeugd, liefde, verblinding, dwaasheid...

BLASDORF.

Verdien ik van u vriendschap en erkentenis, dan ver-

verzoek ik, voortaan geen woord meer van alles te reppen! En nu, tot wederziens.

Hy omarmt hem.

De lieutenant, met beleefdheid, naar de deur gaande, en die gesloten vindende, verschrikt, keert te rug, en geeft beschaamd en stilzwygend den sleutel, dien hy in den beginne der onderhandeling geborgen had, den burgemeester over.

Ha, ha, gy had vergeeten uw' gearresteerden weder op vrye voeten te stellen! wacht, Julia zal my wreken; zy zal u voor eeuwig boeijen. Maak open; ga spoedig heen; en ik zal even zo spoedig myne pistoolen weder wegsluiten. Tot wederziens, te middag.

De lieutenant gaat heen.

DERDE TOONEEL.

BLASDORF, daarna JULIA.

BLASDORF.

Dank, goede Hemel! Dat heet midden in de schipbreuk eene plank grypen, en daarmee gelukkig de haven inzwemmen. Het mensch denkt edel, zal myne Julia gelukkig maaken. Maar, gy, vrouw, ongevoelig, verachtelyk, strafwaardig schepsel, gy, die, uwe eigen dochter... Doch, waartoe dit beklag? Draag, bedrogene! het kruis, dat u in

86 DE BURGEMEESTER,

uwe jeugd zo bevallig schein! Hola! is 'er niet mand?

JULIA, *schielijk aankomende.*

Roept gy, lieve vader? 'Er is niemand by de hand.

BLASDORF.

En door een gelukkig geval hebt gy my juist gehoord? Gy moet niet verre van de deur zyn geweest, Julia!

JULIA.

Liefste vader!

BLASDORF.

Wat zyn de meisjes toch nieuwsgierig! De goede Julia mogt gaarn weten, of vader, die oude grommert, haar' vryer niet verscheurd, of wel het huis geheel verboden heeft?

JULIA.

Kunt gy, liefste vader, op deezen voor myn lot zo twyfelachtigen dag, my dus...

BLASDORF.

Plaagen? meent gy? Neen, Julia, niet plaagen! Maar ik wenschte toch ten minste, dat gy de wezenstrekken uws vaders leerde beoordeelen. Wy hebben heden middag gasten. Draag zorg, dat alles in orde zy. Dan, dan zult gy uw lot vernemen.

Lagchende.

Beef!

Hy gaat heen.

VIERDE TOONEEL.

JULIA, GOTTHELF, KASPER, HELLER.

JULIA.

Beef! en dat lagchend op den toon der liefde gesproken! Ô Neen! dit woord stortte gelukzaligheid in myne ziel. Goedhartige vader! Britszstein! maar, waarom heeft by my niet gesproken, als by my goede tyding had kunnen mededeelen? Treurige twyfel! Doch, wie komt zo maar regelrecht hier in de kamer?

HELLER, *met behulp van Kasper, Gotthelf binnen brengende.*

Nu recht toe, oude man. Niet gevreesd! hy heeft het bevolen. Ha, ha, lief juffertje, neem het niet kwalyk, dat wy zo zonder complimenten in de kamer treden. Wy hadden het, by myne ziel! niet gedaan, zo 't mynheer uw vader niet had geboden; hy wil gaarn deezen ouden krygsmann horen spreken.

Kasper vertrekt.

GOTTHELF.

Ik schaam my, in deeze plunje voor u te komen, doch zy is myn geheele rykdom. Ik kom op bevel van den heer burgemeester, hoofdzaakelyk echter om myn' zoon van een ongegrond verdenken te bevryden.

JULIA.

Hoe, is die jonge knaap, die daar even in het verhoor wierd gebragt, uw zoon?

GOTTHELF.

Ja, een goede jonge, tot geene misdaad bekwaam. Hy heeft het kwaad leeren verdraagen, maar nooit zyne pligten vergeeten.

JULIA.

En wat zyt gy, myn goede man?

GOTTHELF.

Niet wat ik sehn; helaas, wat ik nu ben, bewyst u myn voorkomen. Eens diende ik met eer. Ik ben uit deeze stad van geboorte.

JULIA.

Hoe, uit deeze stad! hoe is uw naam?

GOTTHELF.

Myn naam en myn doop-cedul zal ik alleen dan eerst vertoonen, wanneer men van de onschuld myns zoons zal overtuigd weezen; en ik hoop dat God my en myn' zoon daardoor een recht ter verzorging in een armenhuis en weeshuis alhier zal doen erlangen...

JULIA.

Maar mischien hebt gy naastbestaanden, die u nog beter zouden kunnen helpen.

GOTTHELF.

Ofzich myner zouden schaamen! naastbestaanden! ach, myne goede juffrouw, de bedelaar vind zelden
naast-

naastbestaanden. De bloedverwantschap verdwynt met het geluk. Verachting en verlaating zyn de naastbestaanden des bedelaars.

JULIA.

Niet zonder uitzondering. De droefheid maakt u menschhaatend. Doch ik wil u niet drukken. Daar, neem dit, en bezoek my alle weeken eens.

GOTTHELF.

Duizend, duizendmaal dank, lieve juffrouw! der bedlaaren zegenwenschen zyn waterbellen: zy bidden zonder aandacht, en zegenen met den mond. Maar de redelyke bedelaar, die beter dagen heeft gezien, en de hand, die weleer gewoon was te geeven, met smarte tot ontvangen uitsteekt, ô de zegen van zulk een' is de volkomenste: hy stygt tot God op. Och, kon ik u zeggen, hoe sterk my uwe weldaad treft!

KASPER, *weder binnen komende.*

Wy zyn verkeerd gegaan. De heer burgemeester wacht in de rechtzaal.

HELLER.

Niet verkeerd, Kasper, want de lieve juffrouw, hier, heeft haare milde hand opengedaan.

KASPER.

Kan zy anders dan goed doen? dit is haar zo eigen als haar leven. Maar kom, ik zal u by den heer burgemeester brengen. De stadschryver heeft reeds de pen in de hand en trekt gezigten als een Spaansche inquisiteur. Mynheer in tegendeel

90 DE BURGEMEESTER,

is opgeruimd en vrolyk. Kom maar! als gy op den rechten weg zyt hebt gy waarlyk niets te vreezen.

Zy willen heen gaan.

VYFDE TOONEEL.

Mev. BLASDORF, DE VOORIGEN.

Mev. BLASDORF, *hen te gemoet komende.*

Zo! dat is fraai! bedelaarsgesnor, soldaaten-
gespuis in myne beste kamer? foei! fatans! wat ziet
het 'er uit! wat stinkt het! dat is zeker monsieur
Kasper geweest, die vlegel, die ze binnen gebragt
heeft?

KASPER.

Ja, op bevel van mynheer.

Mev. BLASDORF, *schimpende.*

Zo! op bevel van mynheer! ik weet in 't ge-
heel niet, wat men zich thans al aanmaatigt? 't Is
om dol te worden. Maar, wat wilt gy lieden dan
hier? zeker weêr van het voorige gaauwdievenge-
broedfel. Hy kan het op het raadhuis neemen en my-
nent wegen ondervraagen en kerkeren zo lang hy
wil. Maar hier in huis, ... men is immers zyn le-
ven niet zeker.

GOTTHELF.

Dat zal my wel gelden, mevrouw? ja, ik ben
arm,

arm, doch ook eerlyk: en dit kan myn plunje zeker niet bevestigen.

Mev. BLASDORF.

Ei, ga maar, ga! men weet wel, dat gy eerlyk zyt. Gy lieden hebt duizend ongelukkige gevalletjes aan de hand, en zyt toch allen door liederlyk leven zelf de oorzaak van uwe ellende.

GOTTHELF.

Loop toch het oordeel van den Almagtigen niet vooruit! 't is strafs genoeg, uit den top des geluks tot den bedelstand nedergestort te zyn. ô, Niemand is daarvoor beveiligd, mevrouw.

Mev. BLASDORF.

Zei ik het niet? een historietje! nu, laat toch hooren!

GOTTHELF.

Niet één woord! en de penning, mevrouw, die my van uwe hand het leven zou redden, zou my haatlyk zyn, zou als vuur uit den afgrond op myne ziel branden. Ik zou dien niet aanneemen; waarachtig neen! Komt, vrienden, geleid my naar den burgemeester.

HELLER.

Recht zo! kom, oude man.

Hy en Kasper geleiden Gotthelf weg.

Mevrouw BLASDORF, JULIA.

Mev. BLASDORF.

Dat is wel een vlegel van een kaerel! een hoogmoedige bedelaar is een misfelyk mengelmoes.

JULIA.

De man zag 'er nogthans, in de daad, zeer eerlyk uit.

Mev. BLASDORF.

Dat meent gy, dewyl gy een hart hebt zo week als pap; maar zo 'er iets goeds aan den kaerel ware, behoefde hy niet te bedelen. Hoe het zy, ik heb u veel gewigtigs te zeggen: weet gy reeds, dat ons een duivelsche dwarsstreep door onze rekening is gehaald? De stadschryver ontmoette my zo even, en zeide, dat myn heer gemaal een verbod heeft laten uitgaan, om niemand, zonder zyn weeten, huurpaarden te doen bekomen. Dus is voor hedenavond het kwaad zeker niet te stuiten.

JULIA.

Gy ziet, lieve moeder, dat alles ons voornemen tegen is. Ik dacht, wy lieten...

Mev. BLASDORF.

Ik dacht!... Neen, neen! wacht maar! list tegen list! de paai weet zeker niets, anders had hy het lang uitgebulderd. Gy kent hem; hy maakt het allen ver-

vertrekkenden werfofficieren moeijelyk, enkwelt hen, om hen te doen gevoelen, dat hy hier een recht groot tiran is. Maar hy zal ons, zelfs tegen zyn' wil, behulpzaam zyn. Ik heb den lieutenant een briefje aan myne zuster, Mulder, gezonden, om my morgen-avond haar' wagen met vier paarden aan de waterpoort te zenden. Dat zal myn heer gemaal niet gisfen, en dan kan hy alle zyne paarden behouden en inzouten.

JULIA.

Maar, liefste moeder, men kan niet weten: als hy nu in de daad ons voorneemen vermoedde, dan...

Mev. BLASDORF.

Als maar het ei niet wyzer wilde zyn dan het hoen! ik zal hem bewyzen dat ik het gezag in huis heb. Ga nu meê, Julia, en bezie alles, wat ik u meêgeve. Kom.

Z E V E N D E T O O N E E L.

Het tooneel verbeeld eene rechtzaal, in het huis van

Blasdorf.

BLASDORF, DE STADSSCHRVER, vervolgens

HELLER, KASPER, GOTTHELF.

DE STADSSCHRYVER.

Ja, ja, heer burgemeester, de dieffstal kan *præ-*
ter propter, volgens oarflag, dien ik in 't ruwe
heb

heb gemaakt, op 10,000 daalders worden begroot. Alle gouden kerkgereedschappen, de edele steenen, de veele paeren. . .

BLASDORF.

Een diefstal van zulk een aanbelang kan niet verborgen blyven; vroeg of laat komt die aan den dag, en des te eer, daar de kleine jonge zegt, dat zyn vader de verzamelplaats der gaauwdieven weet.

DE STADSSCHRYVER.

Ach, waarde heer burgemeester, geloof toch al dat gespuis niet! het zyn praatjes, louter praatjes! de oude kaerel zal zeker niet te vinden zyn. Als gezegd, vergun maar, dat men hardigheid gebruike, dan zal hy ras anders piepen, dat knaapje!

BLASDORF.

Goede Hemel! ligt u dan het pynigen-alléén aan het hart? hebt gy dan het voorbeeld dier groote vorsten niet voor oogen, die niet alleen vaders hunner landen heeten, maar ook zyn willen? deezen hebben de pynbank afgeschafft, wyl zy het voor menschelyker hielden somtyds één' booswicht te laten doorlippen, dan onder de hevigste folteringen tien onschuldigen de bekendtenis van nooit begaane misdaden af te persén. Zyn 'er buiten dat geene verharde menschen, die de folteringen niet achten?

DE STADSSCHRYVER.

Kom, kom! zo men ze maar recht weet aan te wenden.

BLAS-

BLASDORF.

Deeze kunst versta ik niet, en wil ze ook niet leeren.

DE STADSSCHRYVER.

't Is echter een hoogst noodig stuk, de pynigende ondervraaging! Ik heb het *cajum* dikwyls in *terminis* gehad, waar zy geheel onontbeerlyk was; voornaamlyk in pleidooijen tegen tooverheksen. Doch, zie, heer burgemeester, dat ik het wel had: de oude kaerel komt niet. Hy zal niet gek zyn.

BLASDORF, tegen Kasper, die binnen komt.

Nu, Kasper, is de man 'er?

KASPER.

Ja, met Heller.

BLASDORF.

Laat hen binnen komen.

Kasper gaat heen.

Ga zitten, heer stadschryver, en breng alles ad *protocollum*.

HELLER, met Kaspers hulp, Gotthelf binnen brengende.

Hier breng ik u den braaven krygsknecht, heer burgemeester; maar hy kan op zyne krukken niet lang staan.

BLASDORF.

Zet u op deezen stoel... en laat ons nu alleen, vriend.

HELLER.

Goed, heer burgemeester! Doch ik zal voor de deur

deur wachten; want als hy klaar is, neem ik hem mede aan tafel.

Heller en Kasper gaan heen.

DE STADSSCHRYVER, *Heller naroevende.*

Het zal niet kunnen zyn: de *inquisiet* komt in de boeijen.

BLASDORF, *geduurende dit tooneel op en neder wandelende, terwyl de stadschryver protocolleert.*

Gy hebt een' zoon mede hier gebragt?

GOTTHELF.

Ja, heer burgemeester: denzelfden, die in de gevangenis zit, en geheel onschuldig is.

BLASDORF.

Dat zal moeten blyken. Zeg my uw' naam, en van waar gy zyt?

GOTTHELF.

Deeze vraagen kan ik naderhand beantwoorden. Eerst het noodzaakelykste. Toen ik heden tegen den morgen, op sraat, aan den hoek van een huis lag, hoorde ik, onbemerkt, van de rooveren, die de kerk hebben geplunderd, dat zy met hunn' buit in de srooperskroeg te Schnappsdorf verzamelen, en het geroofde daar verdeelen zouden. Dus is 'er geen tyd te verliezen.

BLASDORF.

Ik dank u voor uw bericht: is het geground, dan zal het u niet berouwen.

Hy schelt: de gerechtsdienaar komt binnen.

On-

Onze ruiters moeten oogenblikkelyk opzitten, en de wachmeester moet orders komen haalen. Loop ras; in één quartier uurs moet alles gereed zyn.

De gerechtsdienaar gaat heen.

GOTTHELF.

Daardoor zult gy u overtuigen, dat ik en myn zoon onbekwaam zyn, ons aan eene euveldaad schuldig te maaken.

DE STADSSCHRYVER, ter zyde.

Een rechte gaauwdief.

BLASDORF.

Maar de kelk, in handen uws zoons...

GOTTHELF.

Moet zekerlyk achterdocht baaren. Doch gy kunt by hen, die hem gevangen namen, verneemen, of hy dien zelfden kelk niet vry en opentlyk in de hand droeg, om hem by den heer burgemeester te brengen.

DE STADSSCHRYVER, ter zyde.

Die verstaat zyn handwerk! Doch mogt ik maar, zo als ik wenschte!...

BLASDORF.

Uw zoon zeide: gy waart van hier geboortig?

GOTTHELF.

Ja, ik ben in deeze stad geboren; doch sedert twintig jaaren van myne vrienden en naastbestaanden verwyderd.

DE STADSSCHRYVER, *ter zyde.*

Satans! zo het een myner broederen ware!

BLASDORF.

Gy hebt in krygsdienst geweest, als...

GOTTHELF.

Ik verzoek u, heer burgemeester, ondervraag my niet verder. Ik zal vergeeten, wat ik was, en op den rand myns levens te vreden zyn, als God my slechts zo veel geeft, dat ik niemand meer om aalmoesfen behoefte aan te spreken. Genoeg, ik heb onverchrokken en getrouw gediend; dit getuigen de lidteekenen, waarmede myn lyf overdekt is en die my in meer dan een' veldslag met den dood hebben bekend gemaakt.

DE STADSSCHRYVER, *ter zyde.*

Juist! myn oudste broeder wierd soldaat. Had men u maar kapot geschoten!

BLASDORF.

En tot belooning uwer getrouwe diensten laat men u gebrek lyden.

GOTTHELF.

Helaas! en wat my nog ongelukkiger maakt, door myne eigen schuld! Had ik in tyds verzocht, en wat ik zocht, niet getrotseerd, licht... Maar, genoeg. Nu is het te laat. Ik beti alleen hier gekomen, om in het armenhuis en weeshuis myner vaderstad eene plaats voor my en myn' zoon te verzoeken.

DE STADSSCHRYVER, *ter zyde.*

Ja, eerst in de boeijen, en dan aan de galg.

BLASDORF.

Gy heet?

GOTTHELF.

Gotthelf heet ik.

DE STADSSCHRYVER, *verschrikkende, ter zyde.*

Duivels! zo heet myn oudste broeder.

BLASDORF.

Dat is uw doopnaam.

GOTTHELF.

Myn' familienaam zou ik gaarne verzwynen, tot ik weet, of'er nog vrienden van my in leeven zyn, en tot ik by geruchte en uit hunne karakters kan oordeelen, of zy zich niet zouden schaamen, een' ellendigen bedelaar tot naastbestaanden te hebben: want, in dat geval, ben ik vast voornemens, my nimmer aan hen bekend te maaken.

DE STADSSCHRYVER, *verheugd, ter zyde.*

Recte bene! Waarachtig, de kaerel heeft verstand.

BLASDORF.

Maar hoe kan dat gaan, goede man, daar ik bewyzen hebben moet, of gy waarlyk van hier geboortig zyt, eer ik uw verzoek gehoor kan verleenen.

DE STADSSCHRYVER, *ter zyde.*

Myn God! wat al ondervraagen tot in het oneindige!

Overluid.

Laat het nu zo wel zyn, heer burgemeester.

100 DE BURGEMEESTER,

BLASDORF, *tegen den stadſchryver.*

Ik weet niet, wat gy wilt!

Tegen Gotthelf.

Dus, myn vriend, uw naam; ik moet 'er op aandringen.

GOTTHELF.

Uwe woorden zyn zo gunstig, zo liefderyk; gy stort zo veel troost en vertrouwen in myn hart, dat ik u alles, alles zal ontdekken; zelfs myn' doopcedul, het eenig overblyffel van myn voorig geluk, zal ik u vertoonen. Maar mag ik zo vry zyn u te verzoeken, dat ik my flechts aan u-alléén moge openbaaren?

DE STADSSCHRYVER, *geërgerd, ter zyde.*

Waar toe dat?

BLASDORF.

Zeer gaarne, vriend.

By zichzelven.

Deeze man beweegt my; ik weet niet waarom.

Hard op.

Heer stadſchryver, gelieft het u ons een oogeblik alleen te laaten?

DE STADSSCHRYVER.

Cave Domine Proconsul, ne solus remaneas cum illo homine! Habet faciem nequissimam.

GOTTHELF.

Mynheer, dat versta ik. ô Dat grieft! dat grieft!
Dus kunnen oude lappen alleen booswichten bedekken?

T O O N E E L S P E E L. 101

ken? neen, mynheer! armoede is dikwerf de kapél, waarin het hart word gezuiverd. Hebt gy het minste wantrouwen tegen my, heer burgemeester, zo laat my en myn' zoon in de boeijen brengen: daar zullen wy ons aan het scherpst onderzoek onderwerpen, en afwachten, wát de Hemel over ons zal besluiten.

BLASDORF.

Nog eens, heer stadschryver, laat ons alleen.

DE STADSSCHRYVER, *met veelbeduidende gebaren langzaam heen gaande, ter zyde.*

En zo het al myn broeder ware, dát niet bewezen is, by my moet hy niet komen! niet over den drempel! my niet aanraaken!

A C H T S T E T O O N E E L.

BLASDORF, GOTTHELF.

BLASDORF.

Nu, vriend, nu zyn wy alleen.

GOTTHELF.

Neen, heer burgemeester, want Hy, die de waarheid van het fynste bedrog onderscheid, hoort ons, en zal voor myne onschuld en myn waarheidspreeken instaan. Mag ik vraagen, of hier nog iemand uit den huize Blasdorf leeft?

BLASDORF.

Blasdorf?

GOTTHELF.

Ja, zo heete myn vader. Hy had twee zonen; myn jonger broeder heet Christiaan, ik Augustus; en hier is tot bewys myn doopgetuigenis.

Hy geeft hem een papier; Blasdorf leest het.

Ook zelfs myn' doopnaam heb ik veranderd, om onbekend eerst slechts te verneemen, of myn broeder nog leeft; en, zo hy nog leeft, ook dan waage ik het niet, voor zyne oogen te komen, want ik heb hem zwaar beledigd, en breng, helaas! na zo veel jaaren, niets ter verzoening dan myne armoede, smart en schande. Ik smeek u, edele man, wien myn ramp, zo als ik met verwondering zie, tot weenens toe treft, ontferm u over my, ellendigen! ik ben verlaaten; eenzaam in de ruime waereld; hulpeloos in myne vaderstad. Laat my slechts zo veel genieten, dat ik myn behoeftig leven, zo lang het Gode behaagt, met droog brood kan onderhouden; maar myn' Hendrik bid ik u aan te neemen! Gods eeuwige belooning zult gy u daarvoor hierboven doen wegleggen. En als myn lyk in de aarde rust, ontdek dan eerst, maar ook dan eerst, aan myn' broeder myn geheim: meld hem dan myn berouw, en myne liefde, die my in het graf, en in de eeuwigheid verzelt: vertoon hem zyn' onschuldigen neef; zyn vader heeft 'er voorgeboet, en diens onsterflyke geest bezweert hem, den jongeling niet te verlaaten!... Maar... ô myn God! wat komt my over?...

Zou

Zou het oogenblik... reeds zyn gekömen?... Ik zie niets meer... Hendrik!... myn zoon!...

BLASDORF.

Hei, hei, Kasper! Kasper!

Kasper en Heller schieten toe.

Help! hy valt in onmagt! ongetwyfeld geen voedsel...

HELLER.

Zeker, in drie dagen weinig of niet gegeten.

BLASDORF.

Hy is flauw. Vat aan! op het eerste beste bed! breng wyn, van den oudsten; wittebrood... O God! verbitter myne blydschap, myne zo groote, onverwachte blydschap niet.

Einde van het vierde bedryf.

104 DE BURGEMEESTER,
VYFDE BEDRYF.

*Het tooneel verbeeld eene kamer in het huis des bur-
gemeesters.*

E E R S T E T O O N E E L.

BLASDORF, KASPER.

BLASDORF.

Nu, Kasper! hoe maakt het de oude man?

KASPER.

Nadat hy een' goeden slok wyns had genuttigd, herfelde hy zich allengs, zag vreesachtig rond, en vraagde: Waar ben ik? Toen ik hem verzocht zich gerust te stellen, trad de kleine in de kamer, vloog in zyne armen, en traanen bevochtigden beurteling hunne wangen. Ik sprong trouw by, en nu eerst heb ik hen verlaaten.

BLASDORF.

Goed. Ga heen, en zorg, dat deezen middag alles in de eetzaal op de beste wyze in orde zy: zeg de keukenmeid, dat wy met klokslag van één uur zullen eeten.

KASPER.

Voor hoe veel perfoonen zal ik dekken, heer bur-
gemeester?

BLASDORF.

Voor zes.

KAS

KASPER.

Moeten wy de zondagsche livrei aandoen?

BLASDORF.

Voor! Nog iets: haal hier de stads muzykanten; zy moeten uit de vengsters blaazen, dat al de voorbygangers vraagen: Wat is 'er toch by den stillen man, den burgemeester te doen? en dan verneemen, dat de Hemel my heden een' dag van vreugd en gelukzaligheid heeft geschonken.

KASPER.

De drinktafel moet zeker ook wel voorzien worden, heer burgemeester!

BLASDORF.

Dat spreekt van zelf. De wyn stroome uit volle glazen! Doe alles, zeg ik, alles om myne blydschap opentlyk bekend te maaken, en elk, die daarin wil deelen, zy my heden een welkomen gast.

KASPER.

Ha! dat zal recht hemelhoog gaan! schoon ik niet kan begrypen...

BLASDORF.

Gy zult het tyds genoeg verstaan. Ik ga nu een oogenblik uit, naar mynheer Kirsten, den notaris, en ben daadelyk weder te huis.

106 DE BURGEMEESTER,
TWEEDE TOONEEL.

KASPER, daarna MEVROUW BLASDORF.

KASPER.

Nu wou ik dat iemand my uit den dut hielp!... als ik mynheer niet kende, wist ik waarlyk niet... Ik dacht dat hy wat met my dolde... Maar zacht,... daar kryg ik de kaart: de ruiters zyn uitgetrokken... zekerlyk om een' vreemd' groot' heer in te haalen!... de straaten zyn bezet;... men zegt wel, dat het is om den dieffstal te onderzoeken;... doch houd jeluif me maar dom; 't is vast om den grooten heer *incognito*. ... De drinktafel; de muzyk; de zondagsche livrei;... Ei, ei, de paai is slim!... Hoezee!... Kasper, daar zullen vervalletjes zwaaijen!

Mev. BLASDORF.

Is de oude gaauwdief met zyn jong gebroedersel nog in huis, Kasper?

KASPER.

Ja, mevrouw! zyn grootachtbaare trekt zich de zaak dier lieden sterk aan.

Mev. BLASDORF.

Hy is een grootachtbaare zot! het is om te barsten! alles wat mogelyk is geschied heden om my te tergen! maar wacht, ik zal dat boeltje wegboenen eer de middag in het land komt. Waar is uw heer, Kasper?

KAS-

KASPER.

Om affaire uitgegaan, mevrouw!... Maar groot gewichtig nieuws! weet gy reeds, dat wy heden eene prachtige smulparty met trompetten en pauken hebben?

Mev. BLASDORF.

Kaerel, zyt gy raazend of is het uw heer?

KASPER.

Ik niet; want ik heb bevel tot alles. Ik zal aanstonds myne zondagsche livrei aantrekken; en schoon mynheer een geheim van de zaak maakt, heb ik ze toch geraaden, denk ik! ja, ik heb het zeker weg.

Mev. BLASDORF.

Nu, laat hooren!

KASPER.

Een groot heer *incognito* komt hier, en zal by ons eeten.

Mev. BLASDORF.

Een groot heer! en hy zegt my niets daarvan! en hy wil my niet daarby hebben! Zeker, ik mag niets weeten, om my niet te kunnen aankleeden. Ik zei het wel: alles geschied heden om my te tergen. Doch wacht maar, het gelukt u niet. Ik loop heen: ik zal my zo beminnelyk als op myn' bruiloftsdag vertoonen.

Heen gaande, roept zy overluid:

Doortje! Regine! ras in de kleedkamer.

KAS-

KASPER, *haar naroeppende.*

Maar, verraad my niet, mevrouw! om 's Hemels will... Nu, ik zie juist geen kwaad daarin, als zy eens een weinig uitbaldert. Het moet mynheer zeker ontgaan zyn, haar iets te zeggen. Doch, zo beminnelyk als op haar' bruiloftsdag? ... hm, hm, het zal wel een beetje scheelen, denk ik.

D E R D E T O O N E E L.

KASPER, JULIA.

JULIA.

Hoe vaart thans de arme zieke man, Kasper?

KASPER.

Hy word beter: mynheer neemt veel deel in zyn' toestand. Het moet een goed man zyn.

JULIA.

Hy heeft zulk een openhartig en eerlyk voorkomen.

KASPER.

Dat is waar. Maar, juffrouw Julia, zult gy u niet wat opschikken? wy krygen gasten.

JULIA.

Myn vader heeft het my gezegd; doch daar by my verder niets heeft belast, blyf ik in myn huislyk gewaad.

KASPER.

Nu, zo als gy goed vind; ... maar... toch...

JU-

JULIA.

Ik volg alleen den wil myns vaders.

KASPER.

Zeer goed. Maar ik moet heen: ik heb nog handen vol werk!

VIERDE TOONEEL.

JULIA, daarna HENDRIK.

JULIA.

Mogelyk wil vader met zyne gasten alleen blyven. Dit is my des te liever. Ik ben tot geene vreugd geschikt. Myn lot ligt nog in een twyfelachtige schemering. Hoop heb ik wel, maar hoop misleid even zo licht als zy woord houdt.

Hendrik komt beschroomd binnen, en maakt eene buiging.

Arme jonge, uw toestand treft my. Ô Hoe sterk vermeerdert gedrukte liefde het medelyden met eens anders rampen!

Tegen Hendrik.

Wat wilt gy, lieve kleine?

HENDRIK.

Ach, ik bid om verschooning! ik weet hier geen weg in huis, en zoek een' knecht.

JULIA.

Begeert gy iets van hem?

HENDRIK.

Myn vader zou door hem mynheer den burgemeester

110. DE BURGEMEESTER,

ter laaten verzoeken, de goedheid te hebben hem
maar één oogenblik gehoor te verleen.

JULIA.

Myn vader is uitgegaan; maar komt aanstonds
weêr. Hoe gaat het nu uw' vader?

HENDRIK.

Ach, God dank, weder zeer goed! Uw heer va-
der heeft ons zo veel goeds gedaan, dat het niet
uit te spreken is. Op 't oogenblik is de kleërmaaker
hier geweest, en heeft ons de maat genomen.

JULIA.

Waart gy eerst niet recht verschrïkt, lieve kleine,
toen gy in het verhoor kwaamt?

HENDRIK.

Waarvoor zou ik verschrïkken? ik was immers on-
schuldig? en toen mynheer de burgemeester met my
sprak was het heel wel; maar die andere heer, die
het eerst met my sprak, ô dat was een leelyk mensch!
hy had zulk een paar vreesfelyke oogen, en dreigde
my met garden...

JULIA.

Arme jonge!

HENDRIK.

En met de gaauwdieven heb ik degelyk angst uit-
gestaan. Ach, hadden zy my eens doodgeschoten,
wat ware dan van myn' armen vader geworden!
want, schoon ik hem nog wel weinig kan helpen,
bedel ik toch menig een' duit voor hem.

JU.

T O O N E E L S P E E L III

JULIA. *ALLEN*

Daar, neem dit.

HENDRIK. *GRASS*

Wat?... Ach, te veel! een heele gulden! God vergelde het u!... Doch, mischien is het heden de laatste maal; want myn vader hoopt zyne verzorging in een armenhuis te vinden, en dan ga ik op werk. Groote God, hoe zal ik my verblyden, als ik niet meer behoef te bedelen!

JULIA.

Wat werk kent gy dan, lieve kleine?

HENDRIK.

Zeer goed, mooi weeven. ô Ik zal zeer vlytig zyn, en myn' armen vader van myn loon iets te goed doen.

JULIA.

De Hemel zal uwe kinderlyke liefde zegenen en beloonen!

HENDRIK.

Het is slechts blydschap, en geene verdienste, gelukkig genoeg te zyn om zyne ouderen te kunnen helpen. Gy moest nu myn' armen vader eens zien, hoe hy verkwikt is!

JULIA.

Ginds komt de man, dien gy zoekt.

VTFDE TOONEEL.

BLASDORF, DE VOORIGEN.

HENDRIK, *naar hem toe loopende en hem de hand kuschende.*

Duizendmaal dank, weldaadige heer! gy hebt myn' vader het leven behouden, en my de vryheid geschonken, om hem weder te kunnen helpen.

BLASDORF.

Wel, is hy nu beter?

HENDRIK.

God dank, ja: doch hy wilde gaarne het genoeg hebben, u zelf te kunnen bedanken.

BLASDORF.

Zo aanstonds, kleine! Maar zeg my, zoud gy blyd zyn, als ik u by my behield?

HENDRIK.

Als ik wist dat het myn' vader welging, dan met al myn harte.

BLASDORF.

Hem zal het ook welgaan, dat beloof ik u.

HENDRIK, *op de kniën vallende.*

ô Genadigste heer, ik dank u duizendmaal voor uwe goedheid. Ik zal my zeer goed gedraagen. Gebruik my waartoe het u zal behaagen...

BLASDORF, *hem oprichtende en kuschende.*

Goede jonge, God zegene u! myn eigen kind zult

gy

gy weezen. Gy zult my ook vader noemen. Julia, zult gy boos zyn, als ik hem tot uw' broeder aanneem?

JULIA.

Kan myn vader deeze vraag aan my doen? Als myn hart niet reeds met deezen jongeling ware ingenomen, dan ware toch uw geringst bevel my eene heilige wet.

BLASDORF.

En myn wil, myn waardste wensch, daarentegen, is, u, myn kind! gelukkig te zien. Verheug u!... daadelyk.. Ga in uwe kamer, Julia; ik zal u laten roepen.

Hy drukt haar in zyne armen, en zy gaat heen.

Z E S D E T O O N E E L.

BLASDORF, HENDRIK.

Hendrik staat diep in gedachten in een' hoek.

BLASDORF.

W at scheelt u, Hendrik, dat gy daar zo diep in gedachten staat?

HENDRIK.

Ach, goedgunstig heer, neem het my toch niet kwalyk! 'er gaat zo veel in myn hoofd om. De goedheid, die gy my gelieft te bewyzen, is zeer groot; maar, zo ik myn' waarden vader moest verlaten, zou ik liever...

H

BLAS

BLASDORF.

Neen, myn zoon, dat zult gy niet. Ook deeze vrees vergroot myne liefde tot u. Ons beiden, beiden, zeg ik, zult gy te gelyk beminnen. Uw eigen hart zal het u tot een' pligt maaken. Doch, genoeg voor het tegenwoordige. Ga naar uw' vader, en zeg hem, dat ik hem welhaast by my zal laaten verzoeken.

HENDRIK.

Ach! hoe zal hy zich verheugen!

Hy loopt huppelende weg.

ZEVENDE TOONEEL.

BLASDORF, daarna DE STADSSCHRYVER.

BLASDORF.

Een goede jonge! Neen, hy zal niet onaanzienlyk blyven; hy moet beschaafd worden. Als het verstandig gedeelte der stad zich eens myner herinnert, en lang na myne dood my nog de getuigenis geeft, dat Blasdorf een eerlyk en oprecht mensch was, dan ook zal men in myn' neef dezelfde eigenschappen waardeeren en bewonderen. Wat is 't, heer stadschryver?

DE STADSSCHRYVER.

Ik heb de eere uw' grootachtbaaren eerbiedigst te melden, dat men, naar alle waarschijnlijkheid, een' hoofd-gaauwdief der rooversbende heeft gevangen.

Hy

Hy had zich in een bosch voor de stad opgehouden, en by hem zyn paerlen, juweelen en meer sterk aanduidende *indicia* gevonden. Het is een hoogstberuchte, befaamde en stoute kaerel, en heet Blutiger. In verscheiden heerenlanden zyn reeds pryzen op zyn hoofd gesteld. Hy weerde zich by zyne gevangenneeming als een leeuw, heeft verscheiden gewond, en is zelf zwaar gewond geworden.

BLASDORF.

Wel niet doodelyk?

DE STADSSCHRYVER.

Men kan het nog niet weeten. De stadsheelmee-ster onderzoekt de wonde. Maar, ik dacht, geheel onder welneemen, *quia periculum in mora est*, men moest hem terstond tegen de twee andere booswichten in verhoor brengen.

BLASDORF.

Welke twee booswichten meent gy?

DE STADSSCHRYVER.

Den ouden bedelaar en zyn' zoon; want zy zyn zeker *ni fallor complices facti*.

BLASDORF.

Zo zeer zeker?

DE STADSSCHRYVER.

Daar is in 't geheel geen twyfel aan!

BLASDORF.

Nu, als dat zo is, moeten wy hen zeker tegen

elkander verhooren; doch eerst na den middag. Hebt gy de eerste verhoorgeschriften by u?

DE STADSSCHRYVER.

Ô Ja! beveelt gy die voor te leezen?

BLASDORF.

Nu niet. Maar ik verzoek u deezen middag by my te eeten, wanneer zich denkelyk gebeurtenissen zullen ontwikkelen, die uwe seheranderheid op het klaarste zullen bekrachtigen.

DE STADSSCHRYVER.

Ei, ik verzoek zeer onderdaanig om verschooning: te veel eer! te veel eer! Maar als men zo een veertig jaar in bediening zit, en aanhoudend met zwaare onderzoek- en ondervraagzaaken tegen boos gespuis te doen heeft, leert men eindelyk zulke phisio-nomiën wel degelyk onderkennen. *Exemplia gratia!* Den ouden bedelaar, ... gy wilde my wel niet gelooven, maar de vollagen booswicht straalt hem uit de oogen: een duivelsch gelaat; trekken der asgerichtste boosheid; mogelyk zelfs een moordenaar! Ei, ei, uw grootachtbaare heeft zich straks ten uiterste gewaagd, zo alleen by den schurk te blyven.

BLASDORF.

Ik verwonder my over uw scherp doorzigt. Zeker had ik my niet zonder u by hem moeten ophouden.

DE STADSSCHRYVER.

Zou ik wel eerbiedig mogen vraagen, waar dat
volk-

volkje naar toe is? want men heeft my uit de gevangenis gemeld, dat de zoon ook tot u gebragt ware.

BLASDORF.

Heeft men u dat gemeld? Men heeft u niet voorgelogen. Hy is tot mynent gebragt; en wat wel het byzonderst is, ik zal u deeze lieden nog vóór tafel voorstellen. Ik verzoek u een oogenblik geduld.

In het heengaan.

Ha, ha, ha, wat scherpzigtig man!

A C H T S T E T O O N E E L.

DE STADSCHRYVER, daarna DE LIEUTENANT.

DE STADSSCHRYVER.

Obstupui! ware my dit in de daad pryzen, of behaagde het den heer burgemeester my te hekelen? Waarschynlyk het laatste. Ei, ei, met dien satanfchen kaerel is in 't geheel niets te beginnen; nergends geeft hy zich bloot! Ik loer met myne vrienden reeds lang op hem, want hy is tegen ons als de pest. Ieder dag heeft hy wat nieuws, om onze welgegronde rechten, voorrechten en *excurrentia* te beknibbelen. De val staat open; hy neemt niet eens de moeite om uit den weg te wyken; maar met reuzenschreden vertreed hy dien... Ei, zeer gehoorzaame dienaar, waarde heer lieutenant! Mis-

118 DE BURGEMEESTER.

schien zult gy misnoegd zyn; ik verzoek u ootmoedigst om vergeeving; het is myne schuld niet...

DE LIEUTENANT.

Waarover misnoegd, heer stadschryver? Ik versta u niet.

DE STADSSCHRYVER.

Ei, ei, het was zeker eene groote belediging, u de paarden te verbieden.

DE LIEUTENANT.

Hoe! zou het dan alleen op my zyn gemunt?

DE STADSSCHRYVER.

Op niemand anders! en de heer burgemeester heeft, by deeze gelegenheid, nog zekere reden... doch ik zou niet gaarne de oorzaak van tweespalt zyn.

DE LIEUTENANT.

Wie had dat gedacht! Doch spot gy ook een beetje?

DE STADSSCHRYVER.

Ei, iemand als ik durft met geen' edelman spotten.

DE LIEUTENANT.

En wat zult gy zeggen, heer stadschryver, als ik u in vertrouwen ontdek, dat ik sedert den heer burgemeester heb gesproken; dat ik zyne beginselen goedkeur; dat hy de beste mensch op Gods wereld is; maar dat gy, mynheer! het ellendigste, laaghartigste, en eerlooste schepsel onder de zon...

DE STADSSCHRYVER.

Ei, ei, heer lieutenant, dat heet spotten!

DE LIEUTENANT.

Ja, dat gy eene lastertong, en een valsche schurk zyt, dion ik, als ik myne handen niet vreesde te verontreinigen, armen en beenen aan stukken zou slaan.

DE STADSSCHRYVER.

„Ik moet bydraaijen.” Uwe genade verstaat my kwalyk.

DE LIEUTENANT.

Maar al te goed versta ik u, mynheer! ik weet ook van uwe gaauwdieveryen... Wat is 't, Heller?

NEG ENDE T O O N E E L.

HELLER, DE VOORIGEN.

HELLER.

Ik heb u in uw kwartier gezocht, heer lieutenant; ik wilde u goed nieuws brengen. De heer burgemeester is, by myne ziel! de edelste en beste mensch ter waereld.

DE LIEUTENANT.

Zo! de heer stadschryver wil my hier nogthans het tegendeel bewyzen.

HELLER.

Heer lieutenant, dat wil zeggen, *falsa venia*, een...

DE STADSSCHRYVER.

Ik heb de eer u onderdaanigst te groeten.

DE LIEUTENANT.

Blyf, mynheer, tot de burgemeester komt.

DE STADSSCHRYVER.

Ei, ei, uwe genade zal my, uit hoofde myner goede meening jegens u, toch by den burgemeester wel niet zwart willen maaken?

DE LIEUTENANT.

Zwart maaken? Dat is zo veel als lasteren? Neen, dat niet. Maar de waarheid zal ik den burgemeester zeggen: dat de heer stadschryver een schurk, een logenaar, een onbeschaamde kaerel is; en nog daarby voegen, dat hy op pand leent, woeker dryft, ..

DE STADSSCHRYVER.

Wel, wel! Ik? Neen, heer lieutenant!

DE LIEUTENANT.

Zwyg! ik w eet alles. Myn zilveren degen is op den naam van den jood Israël by u verzet... Maar Heller, wat had gy my te zeggen?

HELLER.

Gy herinnert u nog wel den kreupelgeschoten *invalid*e, van wien ik u van daag vroeg sprak, en wiens zoon vastgezet is? Ik bragt dien gryzaart by den burgemeester, die eene lange poos met hem sprak. De oude man wierd flauw. De burgemeester was zeer met hem begaan, liet hem op een damast ledikant brengen, gaf hem wyn, en heeft daar-
na

na hem en zyn' zoon nieuwe kleederen laten meeten.

DE LIEUTENANT.

Een zeker bewys, dat hy in hem een' braav' man heeft gevonden.

HELLER.

Kyk, heer lieutenant, dat zelfde zeide ik aanstonds. Ik bemin den ouden man als myn' vader. Wel, hagels, hy had, even van te voren, mevrouw hier, die hem toenaauwde, zo rond geantwoord, dat ik my voor haar in myn hart moest schaamen... Daar komt de goede heer burgemeester.

T I E N D E T O O N E E L.

BLASDORF, DE VOORIGEN.

DE STADSSCHRYVER.

Ik heb de eer uw dienaar te zyn...

DE LIEUTENANT.

Blyf, mynheer, of...!

Hy trekt hem te rug.

BLASDORF.

Reeds hier, waarde heer lieutenant? wees welkom!

Hy geeft hem een papier over.

Daar, lees; is het zo goed?

DE LIEUTENANT, na hy het doorgezien heeft.

Beste man!

BLASDORF.

Genoeg. Het blyft tot nader. Ik ben zelf by den notaris geweest. Het gaat spoediger en beter, als men het zelf doet, dan wanneer men het door een' derden laat bezorgen.

DE LIEUTENANT.

-Is mynheer de stadschryver ook niet *notarius publicus*?

BLASDORF.

Ja, zeker, *juratus et immatriculatus*. Maar wat is 'er voorgevallen? Gy ziet en vraagt zo veel be- teekenend: de heer stadschryver slaat de oogen ter aarde, als of hy spelden wilde zoeken.

DE LIEUTENANT.

Niets is gebeurd, dan dat ik ontdekt heb, dat deeze man u hartelyk bemint.

BLASDORF.

Niets anders? kom, dat weet ik reeds. Hy be- mint my zo hartelyk, dat hy my gaarne in een glas water verdrank.

DE STADSSCHRYVER.

Nequaquam, grootachtbaar heer burgemeester!

BLASDORF.

Gedachten zyn tolvry; beminnen en haaten zyn het even zeer; doch men kan gerust zyn, wanneer men by zichzelven bewust is, geene oorzaak tot bil- lyken haat te hebben gegeven; en dat heb ik ze- ker niet. Morgen iets meerder. Welhaast zult gy
fa-

famen getuigen van myn genoegen, en... van het fcherp doorzigt van mynheer den ftdsfehryver zyn.

E L F D E T O O N E E L.

Mevrouw BLASDORF, *prachtig opgefchikt*; DE
VOORIGEN.

BLASDORF.

Wat is dat nu weér voor byzonders, mevrouw? waartoe die flaatie, die prouk?

Mev. BLASDORF.

En gy vraagt het nog? Gy wilde my de fmaad, de fchande aandoen, een' groot' heer te onthaalen, en my van het gezelfchap uit te fluiten?

BLASDORF.

Wat groot' heer?

Mev. BLASDORF.

Ga, maar, ga: ik weet alles. Ik ben zo flim als gy. Maar gy bereikt uw oogmerk niet; zeker niet! Ei, kyk, mynheer fchaamt zich over zyne vrouw!

BLASDORF.

Niet over myne vrouw, maar over uw gedrag fchaamt ik my wel honderdmaal daags.

Mev. BLASDORF.

Zo! fraai! Myn gedrag! wat raakt myn gedrag toch aan mynheer? Wie heeft hem tot een' man gemaakt? Wie? Wie? Maar, wat zie ik? Gy hier, heer

heer lieutenant? Ha, ik begryp het! om den grooten heer...

BLASDORF.

Nu ja, als gy het toch zo hebben wilt, dan zal ik u hem aanstonds vertoonen.

Tegen Heller.

Ga, vriend, haal den grooten heer met zyn jongen prins hier. Gy verstaat my wel?

HELLER.

Ha, ha! Aanstonds zullen zy hier zyn.

Hy gaat heen.

De stadschryver wil heimelyk wegstuipen.

HELLER, *hem te rug stootende.*

Blyf, in 's duivels naam!

TWAALFDE TOONEEL.

DE VOORIGEN; vervolgens KASPER.

Mevrouw BLASDORF, *die geduurende dit tooneel altyd op een' veelbeduiden toon met den lieutenant spreekt.*

Nu, wanneer gaat dan de reis voort?

DE LIEUTENANT, *gestadig zeer koel antwoordende.*

Die gaat niet meer voort.

Mev. BLASDORF.

Van daag niet, maar morgen. Alles is ingepakt, zo ik hoor.

DE LIEUTENANT.

Morgen ook niet!

Mev. BLASDORF.

Morgen ook niet.

DE LIEUTENANT.

Neen, ik reis geheel niet meer.

BLASDORF.

Gy zyt zeer welleevend. Het ſchynt, als of gy mynheer den lieutenant wilt wegjaagen.

DE LIEUTENANT.

Ik zou niet weeten, waarmede ik het ongenoegen van mevrouw verdiend had.

Mev. BLASDORF.

Geheel en al niet. Maar ik dacht, uwe reis ware noodig.

BLASDORF.

Ik zou niet weeten waartoe? Zie, ik zal u eene gelykenis geeven. In een' vyver is een ſchoone viſch, dien ik gaarne wilde vangen. Doch ik ben bevreesd voor den heer van den vyver: het net echter ligt aan den oever, en ik kan de verzoeking niet wederstaan, het net uit te werpen. Inmiddels komt de heer 'er by; hy is met my ingenomen, en zegt: Waarom wilt gy moeite neemen? Ik ſchenk u den vyver met alles wat 'er in is. Wat zegt ge 'er van?

Mev. BLASDORF.

Myn heer gemaal gelieft thans alles in raadſelen in te kleeden.

BLAS-

BLASDORF.

Het kan zyn; doch ik beloof u de oplossing: nog maar één oogenblik geduld.

Kasper komt binnen.

Nu, Kasper?

KASPER.

Alles is gereed. Gy hebt maar te beveelen, wanneer men zal opdisschen.

BLASDORF.

Goed; maar breng ons eerst nog den inktkoker en pennen.

Kasper gaat heen.

De stadschryver wil hem volgen.

KASPER, *hem te rug duvende.*

Blyf, heer stadschryver: daar is voor u ook gedeckt.

Mev. BLASDORF.

Maar wanneer komt dan de vreemde heer?

BLASDORF.

Aanfondts, aanfondts! hy kan juist niet gauw loopen; hy is kreupel.

DE TIENTIENDE TOONEEL.

JULIA, DE VOORIGEN; KASPER, *inkt en pennen brengende.*

JULIA.

Gy hebt my geroepen, waardste vader?

BLAS-

BLASDORF.

Ja, meisje! Gy moet heden op onze smutparty de spys fausfen. Ik ben grootsch op u, kind.

Mev. BLASDORF.

Maar, zo slecht aangekleed!

BLASDORF.

Zo is zy juist goed: wy kyken niet naar de kleedy; niet waar, mynheer Britzstein?

De lieutenant buigt zich.

Mev. BLASDORF.

Wat beduid al dat apenspel?

BLASDORF.

Stil, stil! daar komt de verklaring.

L A A T S T E T O O N E E L.

GOTTHELF, door HENDRIK en HELLER
geleid; DE VOORIGEN.

BLASDORF.

Kom, maar binnen, waarde heer Blasdorf!

ALLEN, *verwonderd.*

Blasdorf!

BLASDORF.

Ja, ja! mynheer Augustus Blasdorf, de oudste zoon van den overleden heer regent Blasdorf.

GOTTHELF.

Ach, heer burgemeester, heb ik u daarom myne
ge.

geboorte ontdekt, opdat gy my, in het byzyn van zo veele perfoonen, zoud beispotten? en als myn broeder niet...

BLASDORF.

Hem heb ik gesproken. Hy verwacht u met open armen, is geheel verheugd u weder te hebben, en drukt u thans aan zynen boezem.

Hy valt hem om den hals.

GOTTHELF.

Heer burgemeester...!

BLASDORF.

Weg met dien koelen naam; een' zoeter' naam verlang ik van u! Ik ben uw Christiaan, uw broeder, die zo lang naar u heeft verlangd, die u bemint, en nooit... nooit weder van u zal scheiden.

GOTTHELF.

Goede Hemel!... Hoe! dierbaare Christiaan! hoe! Gy vergeet den bedelaar, die zich door hoogmoed, door trotsheid, zo zwaar aan u heeft verzondigd! Gy schaamt u eens broeders niet!...

BLASDORF.

Zwyg, waarde Augustus! ik bid het u. Wy hebben beiden in de lotery gedaan: gy greept een kwaad lot, ik een beter. De Hemel heeft my in staat gesteld, dat ik u der ellenden en den nood voor altyd kan ontrukken. Julia heeft uw' Hendrik reeds als broeder aangenomen.

JULIA.

Dierbaarste oom!

Zy wil hem de hand kuschen; hy omarmt haar.

Welk een dag voor my! Kom, Hendrik, waardste broeder, kom in de armen uwer zuster!

HENDRIK, *van blydschap weenende.*

Ik zou gaarne... ik kan geen woord uitstemmen...

Hy valt Blasdorf aan de kniën.

Oom! vader! en, meer dan dat alles, redder van myn' vader! Myn al te krachteloos dankgebed...

BLASDORF.

Wel, zyt gy nu te vreden my vader te noemen?

Hy recht hem op, en kust hem.

HENDRIK.

Lieffte vader!

GOTTHELF.

Hendrik! Hendrik! ziet gy nu, kindlief, dat de Almagtige nooit de pligten, door de kinderen jegens hunne ouderen betracht, onbeloond laat?... Lieve broeder, het gaat my als myn' Hendrik: de erkentenis smooit de woorden op myne tong...

BLASDORF.

Gy kunt my slechts op eene enkele wyze uwe dankbaarheid betuigen, wanneer gy, naamlyk, geheel daarvan zwygt, en my belooft uw' overigen tyd met my in rust door te brengen, en de blydschap met my te deelen van onzen Hendrik tot een' rechtschapen en bekwaam' man op te voeden,

waartoe God in hem een' voortreffelyken grondslag gelegd heeft. Ach, waarom zyt gy toch niet eer te rug gekomen, wreede broeder!... Maar, mevrouw, zal het u niet behaagen, om den vreemden grooten heer ook welkom te heeten? hoe zyt gy zo stil?

Mev. BLASDORF.

Denk niet dat ik uwe kuuren zo licht geloof. Alles geschied alleen om my te farren; maar ik lagch 'er wat meê,

BLASDORF.

Gy zyt niet waardig in onze verrukkingen te deelen. Ga uit myn gezigt, monster!.. Broeder, alleen het vergenoegen u weder te hebben gevonden kan my het hartzeer over haar gedrag verdraaglyk maaken. Hoor, en ontzet u. Deeze haare eigen dochter heeft zy aan dien heer op eene laaghartige wyze willen uitkoppelen, en hem willen verleiden, haar weg te voeren; maar verneem ook, dat ik ze hem vrywillig geef, dewyl hy een edel en achtningwaardig man is.. Vrouw, uw boos en schandelyk opzet is ontdekt en verydeld.

JULIA.

Liefste vader, ontzie...

BLASDORF.

Stil! Geen woord meer!

Mev. BLASDORF.

Ha, ha, ha! Ik lagch 'er om! Ik benader het
door

door my ingebragte, en dan kan myn heer getmaal, met zyn' bedelbroeder en opperverftandig dochtertje, huishouden, zo als hy wil. Heeft mynheer vergeeten, van waar het geld komt?

BLASDORF.

Dit laaghartig, en des te laaghartiger verwytt, daar het volftrekt onverdiend is, hoor ik thans voor de laafte reize. Gy, gy fchynt te willen vergeeten, dat myne middelen de uwen dubbel te boven gaan. Maar, voor alles is gezorgd. Ga op uwe kamer, mevrouw, en weet, dat ik van geheel uwe maagfchap fchriftelyke toefstemming en volmagt heb, om u voor al uw leven in een klooster op te fluiten. Doch, ik wil nog geduld oefenen. Ga, op uwe kamer, zeg ik. Uwe tegenwoordigheid zou ons flechts het tegenwoordig genoeggen verbitteren. Verbeter u: word weder de goede echtgenootte, de liefderyke moeder, de verftandige huishoudfter, die gy voordeezen waart, en waarvan dwaaze trotsheid en verachtelyke adelzucht u hebben doen vervallen: dan zal ik weder de liefderyke man zyn, die ik fteeds was. Blyft gy echter by uwe gevoelens, dan blyfik alleen de rechtvaardige burgemeefter, die in zyn eigen huis het eerfte voorbeeld zal geeven, dat ongevoelige moeders, die zelve haare kinderen tot fchande willen verleiden, uit de menfchelyke famenfteeving moeten worden verbannen,

Zy gaat stiltzwygende heen. De stadschryver wil mede weg; Kasper gaat voor de deur staan.

GOTTHELF.

Lieffie broeder!

BLASDORF.

Geen woord! Ik zweer u allen, dat myn besluit onherroepelyk is. Het is pligt, harde pligt, wat ik doe; maar echter het is pligt, en dien heb ik nooit geschonden... Nu, nog iets tot u, heer stadschryver! Gy ziet, of de man, met het duivelsche gelaat, de man, in wiens gezigt gy trekken der afgerichtste boosheid hebt gevonden, dat oordeel verdient, welk gy zo liefdeloos, zo boosaartig, over hem velde. Gelukkig is hy myn, en niet uw broeder; en tot uw geluk heb ik hem juist nu weder gevonden; want de blydſchap, die my deeze onverwachte gebeurtenis verwekt, laat my niet toe u zo ongelukkig te maaken, als gy verdient. Volg myn' raad. Leg oogenbliklyk uw ampt neder. Van daag raad ik het u uit medelyden; morgen zou ik uw aanklaager moeten zyn. Alle uwe ſtukjes zyn my bekend. Uw meer dan joodſche woeker; uwe afperſingen van geſchenken; uwe onverantwoordelyke aantasting van de ſtads kafe; uwe diefachtige beſiſtering van het geld uwer onmondigen; uwe... genoeg, gy verſtaat my! volg dus myn' raad, want morgen... waarachtig, morgen ben ik alleen de burgemeester! Nu ligt het aan u, of gy deezen middag

dag myn gast zyn, dan of gy u liever naar uw huis begeeven wilt?

DE STADSSCHRYVER.

Ik groet u zeer onderdaanig, en wensch het aanzienlyk paar ondertrouwden steeds voorspoed en een bestendig welvaaren.

*Kasper maakt de deur open en duwt 'er hem stil-
letjes uit.*

BLASDORF.

Die rampzalige!... Nu, kinderen, nu wil ik alleen vader, vriend en broeder zyn. Neem de pen, waarde Augustus: gy moet het eerst het geluk myner Julia onderteekenen: hier is de verbindtenis.

GOTTHELF.

Broeder, wat mensch zyt gy!

Hy onderschryft.

God zegene u beiden! zyt de troost van zulke een' rechtschapen vader!

DE LIEUTENANT.

Al myn leven.

BLASDORF.

Gefchreven, myn zoon!... Verlaat u op my: ik heb alles ingoricht, om u, myne kinderen, gelukkig te maaken... Nu uwe beurt, Julia!

JULIA, hem weenende om den hals vallende.

Ach, myn vader!

BLASDORF.

Nu myne beurt. Geef my nu uwe handen.

Och, of de wensch van een' vader, die u op het tederste bemint, den zegen des Almagtigen op u kon doen nederdaalen! Ja; ontfangt dien! Bemint elkander bestendig; zyt verstandig en deugdzaam, en in de deugd gelukkig. Dit schamel gewaad myns broeders, dit gedenkteeken zynrer armoede en zynrer deugd, zal als een heiligdom tot uwe kindskinderen overgaan, ten einde zy zich leevendig mogert herinneren, dat het lot den ryken uit den top zynrer aardfche groothed nederfnoten, maar dat het de deugd nooit verpletteren kan... Nu, Kasper, laat opdifchen... Ha, daar ftaat ook nog een braaf man! Schaam u over uwe traanen niet, goede Heller: zy doen uw hart eere aan.

HELLER.

Neen, waarachtig, ik fchaam my niet geweend te hebben als een kind. De geheele waereld is my niet zo veel waard', als van daag hier geweest te zyn. Myn' arm gaf ik 'er om, dat ik u in deugd en grootmoedigheid evenaarde.

BLASDORF.

Zo ik u, myn zoon, drie recruuten voor deezen man gaf, zoud gy my zyn ontslag wel kunnen bezorgen?

DE LIEUTENANT.

Zeer zeker.

BLASDORF, *tegen Heller.*

Dan word gy stadswachtmeester.

HEL-

HELLER.

Inderdaad, dit verdien ik niet.

BLASDORF.

Geene tegenspraak, of gy bedroeft my, vriend...
 Komt nu allen, komt, met harten, vervuld van de
 vurigste dankbaarheid voor de menigte weldaaden
 welken de Hemel ons heden schenkt, komt aan ta-
 fel, om den schoonsten dag, die ons ooit heeft be-
 schenen, verder, in onderlinge vreugd door te bren-
 gen,

E I N D E.

1000

1000

1000

1000

1000

